

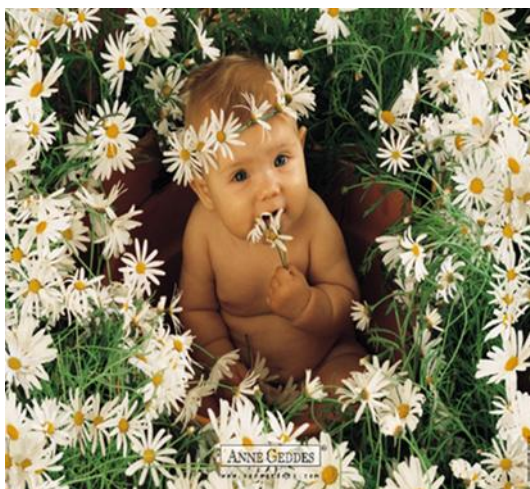
KESZI BÖLCSŐDE

5516 KÖRÖSLADÁNY, ARANY JÁNOS utca. 5.

Tel/Fax: 66-474-061 Mobil: 06 30/ 2072698

Email: bolcsikorosladany@gmail.com

**KÖRÖSLADÁNYI EGYESÍTETT SZOCIÁLIS INTÉZMÉNY (KESZI) BÖLCSŐDE
KÖRNYEZETI NEVELÉSRE ÉPÜLŐ, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTŐ SZAKMAI
PROGRAM**

Körösladány Város Önkormányzatának Képviselő-testülete.....kt.
határozatával elfogadta a KESZI Bölcsőde Környezeti nevelésre épülő, személyiségfejlesztő
Szakmai Programját.

Körösladány, 2026. hó nap

.....
Nagy Konrád
Polgármester

P.H.

..... P.H.

A programot készítette: Nagy Enikő Intézményegység vezető

Tartalom

1. A Bölcsőde adatai	4
2. A bölcsőde munkáját és szakmai programját meghatározó jogszabályok, irányelvek	5
3. Ellátandó célcsoport és az ellátandó terület jellemzői	7
4. Az intézmény bemutatása, infrastrukturális és szakmai jellemzői	8
4.1. A gyermekek szociokulturális sajátosságai	9
5. A bölcsődei nevelés célja és pedagógiai hitvallása.....	10
6. Bölcsődeképünk és fő célkitűzésünk	10
7. A gyermeki érzékelés és észlelés fája, valamint a természet tevékeny megismerésének szerves egysége.....	12
7.1. A gyökérzet stimulálása – Alapvető érzékelési rendszerek a szabadban	12
7.1.1. A legkisebbek gyökerei – Érzékszervi tapasztalatszerzés a csecsemőcsoportban.....	13
7.2. A fa törzsének erősítése – Érzékszervi finomhangolás és szenzoros integráció	14
7.3. A lomb kifejlődése – Módszertani elveink a gyakorlatban	14
8. A nevelő-gondozó munka részletes szakmai tartalma: A gondozás és a játék innovatív megközelítése.....	15
8.1. Gondozási helyzetek	15
8.2. Étkezés – Az ízek, textúrák és az autonómia kibontakozása	16
8.3. Szobatisztaságra nevelés – A belső testi észleletek finomodása	16
8.4. Mosakodás és tisztálkodás – Taktilis ingerek a fürdőszobában.....	17
8.5. Öltözködés – A mozgáskoordináció és a téri minták gyakorlása	17
8.6. Alvás és pihenés – Az idegrendszeri egyensúly alapja.....	17
8.7. Játéktevékenység.....	18
8.8. Mozaik koordináció és alkotó játék a csoportszobai élettérben.....	20
8.9. Hagyományőrzés, ünnepek	25
8.10. Búcsú a bölcsődétől – Gyermeknappal egybekötve	26
9. A bölcsődei nevelés-gondozás feladatai	27
9.1. A családok támogatása, a szülői kompetencia erősítése	28
9.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása.....	28
9.3. Az érzelmi, társas és megismerési kompetenciák támogatása.....	28
10. Gyermek-elsősegélynyújtással kapcsolatos belső eljárásrend keretszabályai	28

11. A bölcsődei nevelés-gondozás alapelvei	29
12. Együttműködés az intézményen belül és a tágabb környezettel	30
13. A bölcsődei ellátás személyi feltételei	32
13.1. A csoportban dolgozó kisgyermeknevelők és dajkák munkarendje	32
14. A bölcsődei ellátás tárgyi feltételei	34
15. A bölcsődei nevelés-gondozás feladatainak szakmai tartalma	35
16. A gyermekcsoportok szervezése	36
17. A bölcsődei ellátás igénybevétele és a csoportlétszámok jogszabályi keretei	36
17.1. A bölcsődei ellátás igénybevétele, a belső felvételi eljárásrend	36
17.2. A gyermekcsoportok szervezése és az SNI / korai fejlesztésű ellátás jogszabályi háttere	37
17.3. Bölcsődekóستولगतó családi délután – Az első kapcsolatfelvétel innovatív színtere	38
18. Az igénylők és a személyes gondoskodást végző személyerő jogainak védelme	39
18.1. A gyermekek jogai és a pedagógiai elvrendszer	39
18.2. A szülők jogai és kötelezettségei	39
18.3. A kisgyermeknevelők és a bölcsődei dolgozók jogai és védelme	40
19. Érdekvédelem, panaszjog és az Érdekképviselői Fórum működése	41
19.1. Az Érdekképviselői Fórum jogállása és feladatai	41
19.2. A panaszjog gyakorlásának hivatalos eljárásrendje	41
19.3. A területileg illetékes gyermekjogi képviselő elérhetőségei	42
20. Képzés, továbbképzés, az egyéni szakmai fejlődés biztosítása	43
21. Intézményi dokumentáció vezetése	43
21.1. Az Intézményegység-vezető) által vezetett dokumentumok	43
21.2. A kisgyermeknevelők által vezetett szakmai dokumentumok	46
22. A fejlődés jellemzői a bölcsődéskor végére	47
23. A helyi program nyilvánossága, megismerése és záró rendelkezések	48
24. Mellékletek:	49

1. A Bölcsőde adatai

Fenntartó neve: Körösladány Város Önkormányzata

Székhelye: 5516 Körösladány, Dózsa György út 2.

Szolgáltató neve: Körösladány Város Önkormányzat Körösladányi Egyesített Szociális Intézménye (KESZI)

Székhelye: 5516 Körösladány, Simai u. 2.

Székhely ágazati azonosítója: S0214973

Intézményvezető neve: Nagy Bálint

A telephely szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatai

Telephely neve: Körösladányi Egyesített Szociális Intézmény Bölcsőde

Telephely címe: 5516 Körösladány, Arany János utca 5.

Telephely ágazati azonosítója: S0236522

Intézményegység vezető neve: Nagy Enikő

A Bölcsőde elérhetősége: +36 30/ 207 2698; +36 30/ 447 6530

E-mail címe: bolcsikorosladany@gmail.com

A bölcsőde működési területe: Körösladány város közigazgatási területe

Az ellátandó tevékenység formája: Bölcsőde

Az ellátandó tevékenység típusa: Bölcsődei ellátás

A bölcsőde nyitvatartása: Hétfőtől péntekig 6:30 – 16:30 között

A szakmai program érvényességi ideje: 2026. évtől visszavonásig

2. A bölcsőde munkáját és szakmai programját meghatározó jogszabályok, irányelvek

A bölcsőde nevelési-gondozási feladatait, szervezeti működését, az intézményi dokumentumok tartalmát, valamint a dolgozók jogviszonyát az alábbi legmagasabb szintű szakmai dokumentumok, törvények és végrehajtási rendeletek határozzák meg:

Jogszabály száma	Jogszabály pontos megnevezése	Szakmai tartalom / Alkalmazási terület
1997. évi XXXI. törvény	A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (Gyvt.)	Gyermekjogok, felvételi elvek, alapvető működési feltételek.
15/1998. (IV. 30.) NM rendelet	A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről	Bölcsődei státuszok, elvárt végzettségek, munkaruha-juttatás, helyiségek követelmények, kötelező eszközlista [17.2].
328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet	A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról	Személyi térítési díjak megállapítása, ingyenes étkezés jogcímei, kötelezően használandó nyomtatványok és nyilvántartások [21.1].
415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet	A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről	A napi bölcsődei gyermeklétszám elektronikus nyilvántartása és jelentési rendje (KENYSZI) [12, 19.1].
369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet	A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről	Az intézmény működési engedélyezése és a kormányhivatal törvényességi ellenőrzései [19.1].
235/1997. (XII. 17.) Korm. rendelet	A gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról	A gyermekek és a szülők személyes és különleges adatainak kezelése és védelme [21.2].
1993. évi III. törvény	A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról	Az intézményi szervezeti keretek és az integrált szociális működés alapjai.
1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet	A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről	Az egyesített intézményi forma miatt a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet szabályaival együttesen alkalmazandó háttér szabályzat.
1998. évi LXXXIV. törvény	A családok támogatásáról	A családtámogatási ellátások és a bölcsődei elhelyezés összefüggései.

2003. évi CXXV. törvény	Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról	Az inkluzív nevelés, az esélyegyenlőség és a diszkrimináció mentesség biztosítása.
2012. évi I. törvény	A munka törvénykönyvéről (Mt.)	A munkaviszonyban foglalkoztatott technikai és kiegészítő munkatársak jogállása.
39/2010. (II. 26.) Korm. rendelet	A munkába járással kapcsolatos utazási költségtérítésről	A dolgozók munkába járásának törvényi költségtérítési szabályai.
1992. évi XXXIII. törvény	A közalkalmazottak jogállásáról (Kjt.)	A közalkalmazotti jogviszonyban maradó dolgozók alapvető jogai és kötelességei.
257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet	A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról	Ágazatspecifikus pótlékok, besorolási szabályok és a munkaidő-szervezés háttérszabályai [13, 21.1].
2011. évi CXC. törvény	A nemzeti köznevelésről (Nkt.)	A bölcsődei pedagógusok előmeneteli és minősítési rendszerének köznevelési alapjai [18.1].
2023. évi LII. törvény	A pedagógusok új életpályájáról (Púétv.)	A felsőfokú végzettségű csecsemő- és kisgyermeknevelő pedagógusok jogállása, munkaideje és bérrendszere [18.1].
401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet	A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról	A pedagógus életpályamoddell bölcsődei alkalmazásának részletes eljárásrendje.
37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet	A közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról	A korosztályos bölcsődei étlapok összeállításának kötelező tápanyag- és nyersanyagszabályai [14, 21.1].
62/2011. (VI. 30.) VM rendelet	A vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszerbiztonsági feltételeiről	A tálalókonyha működésének és az ételek kezelésének élelmiszerbiztonsági és HACCP-szabályai.
8/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet	A személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról	A szakdolgozók országos működési nyilvántartásának és regisztrációjának szabályai.
9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet	A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról	A 4 éves továbbképzési ciklusok és a kötelező kreditpontok teljesítésének szabályzata [20, 21.1].

18/1998. (VI. 3.) NM rendelet	A fertőző betegségek és járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről	A higiénés protokollok, elkülönítések és fertőtlenítések kötelező belső eljárásrendje [14, 21.1]
33/1998. (VI. 24.) NM rendelet	A munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről	A dolgozók kötelező előzetes és időszakos üzemorvosi vizsgálatának rendje [21.1].
78/2003. (XI. 27.) GKM rendelet	A játszótéri eszközök biztonságosságáról	Az udvari és kerti mobil, illetve rögzített játékok megfelelőségi és ellenőrzési szabályzata.
1993. évi XCIII. törvény	A munkavédelemről	A biztonságos és egészséget nem veszélyeztető munkavégzés feltételei az intézményben.
390/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet	Az Országos Gyermekvédelmi Szakértői Névjegyzékről és az Országos Szociálpolitikai Szakértői Névjegyzékről	Szakmai szakértők és ellenőrök kirendelésének hatósági háttere.

3. Ellátandó célcsoport és az ellátandó terület jellemzői

„A nevelésben a kisgyermekkor sokkal fontosabb a következő éveknél. Amit ez a kor elront vagy elmulaszt, később helyrehozni nem lehet. Ezekben az években eldől az ember sorsa, jóformán egész életre.” Kodály Zoltán

A bölcsődei ellátás alapvető feladata a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátása, gondozása és nevelése. A *gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény* (Gyvt.) 43. § (1) bekezdése alapján:

„A bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által, akár több csoportban nyújt szakszerű nevelést-gondozást.”

A Gyvt. 42/A. § (1) bekezdése értelmében a bölcsődei ellátás megszervezése a települési önkormányzat kötelező feladatát képezi minden olyan településen, ahol a 3 év alatti gyermekek száma a 45 főt meghaladja, vagy ahol legalább 5 család igényli az ellátást.

A **Körösladányi Egyesített Szociális Intézmény (KESZI) Bölcsőde** a KESZI intézményrendszerén belül működő, önálló szakmai egység. Mint intézményi egység, szakmailag önálló feladatellátást végez, míg a KESZI egésze, mint önállóan működő költségvetési szerv gazdálkodik, amelynek pénzügyi-gazdálkodási feladatait a Körösladányi Polgármesteri Hivatal látja el.

Az intézmény Körösladány város közigazgatási területén élő családok számára biztosítja a bölcsődei ellátást. A KESZI Bölcsőde összesen **38 férőhellyel** működik, biztosítva a jogszabályi előírásoknak megfelelő, optimális csoportlétszámokat és a magas színvonalú tárgyi, valamint személyi feltételeket.

Az ellátandó célcsoport meghatározása

A bölcsődei felvételek során az intézmény az alábbi elsődleges célcsoportok igényeit elégíti ki:

- **Munkába visszatérő szülők gyermekei:** Azon családok támogatása, ahol a szülők (vagy törvényes képviselők) munkavállalása, képzése vagy munkaerőpiaci reintegrációja miatt a gyermek napközbeni felügyelete és nevelése a családon belül nem megoldott.
- **A gyermek egészséges fejlődése érdekében elhelyezett gyermekek:** Azon kisgyermekek fogadása, akiknek korai szocializációja, kognitív, érzelmi és fizikai fejlődése, vagy beszédfejlődésének természetes alakulása szempontjából a kortársi közösség és a szakszerű kisgyermeknevelői gondoskodás kifejezetten indokolt vagy támogató hatású.
- **Elsőbbséget élvező gyermekek:** A felvételi eljárás során a Gyvt. előírásaival összhangban előnyt élveznek azok a gyermekek, akiknek védelme, családi körülményei vagy a szülők krízishelyzete miatt az ellátásba való bekerülés sürgető (különös tekintettel a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, egyedülálló vagy hátrányos helyzetű szülők gyermekeire, valamint a védelembe vett vagy a jelzőrendszer által delegált kicsikre)

4. Az intézmény bemutatása, infrastrukturális és szakmai jellemzői

A Körösladányi Egyesített Szociális Intézmény (KESZI) Bölcsőde a város központjában helyezkedik el, így minden irányból könnyen és biztonságosan megközelíthető a családok számára. Az intézmény közvetlen környezetében található valamennyi fontos helyi közintézmény

és kulturális színtér: a művelődési ház, a könyvtár, a helytörténeti gyűjtemény, az általános iskola, valamint az orvosi rendelő.

A bölcsőde az épület jobb szárnyában, az óvoda mellett kapott helyet. Külső megjelenésével szervesen és esztétikusan illeszkedik a településképhez; homlokzati kialakítása a helyi történelmi örökséget idézi, és a Wenckheim-kastély építészeti mintájára készült el. Az intézmény két gondozási egységben, három csoportban, összesen **38 férőhellyel** fogadja a kisgyermeket.

Annak érdekében, hogy a nevelés-gondozás feltételei optimálisak legyenek, az épület belső kialakítása családias, esztétikus és barátságos hangulatot áraszt. A helyiségekben kialakított hatalmas üvegfelületek biztosítják a természetes fényt és a terek átláthatóságát, míg a meleg színű falak fokozzák a gyermekek komfortérzetét. A csoportszobák vidámak és tágasak, így elegendő tér áll rendelkezésre a játékkuckók, a pihenősarkok, valamint a manipulatív-gyakorló játékok, a korai szerepjátékok és a változatos alkotó tevékenységek helyszíneinek kialakításához.

A tágas játszóudvarhoz egy nagyméretű terasz kapcsolódik. Az udvar füves és térköves burkolatú részei egyaránt a gyermekek egészséges mozgásigényének szabad kielégítését, valamint a nagymozgások természetes koordinációját és az egyensúlyérzék fejlődését támogatják. A szabadtéri játéktevékenységet a korosztályi méreteknél megfelelő, biztonságos udvari eszközök, a **külön árnyékoló szerkezettel ellátott láncos és fészekhinták**, a napfény elleni beépített védelemmel rendelkező, fedett homokozó, valamint a nyári hőségben felfrissülést nyújtó **párakapu** egészíti ki, hozzájárulva az önfeledt és biztonságos időtöltéshez.

4.1. A gyermekek szociokulturális sajátosságai

Az intézménybe felvételt nyerő gyermekek a társadalom valamennyi rétegéből érkeznek, ami egyrészt egészséges és támogató szociokulturális összetételt eredményez, másrészt a családok eltérő háttere miatt differenciált nevelési-gondozási szükségleteket támaszt. A kisgyermeknevelők a mindennapi munka során ezen egyéni igényekhez és szükségletekhez igazodva végzik a differenciált, személyre szabott gondozást és nevelést.

Kifejezett szakmai sajátoságként és tendenciaként jelenik meg az intézmény életében a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult kisgyermekek számának folyamatos növekedése. Az intézmény a személyi és tárgyi feltételeivel felkészülten

reagál ezekre a változásokra, biztosítva számukra az inkluzív nevelést és a korai intervenció szemlélet gyakorlati érvényesülését.

5. A bölcsődei nevelés célja és pedagógiai hitvallása

A bölcsődei nevelés célja, hogy a kisgyermeknek elsajátítsák azokat a készségeket és képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy saját környezetükben hatékonyan és kiegyensúlyozottan igazodjanak el, valamint sikeresen alkalmazkodjanak a változásokhoz. Mindez olyan szemlélettel és módszerekkel valósul meg, amelyek támogatják és erősítik a családi nevelés elsődlegességét. A koragyermekkori intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenységet folytatunk.

Pedagógiai hitvallásunk

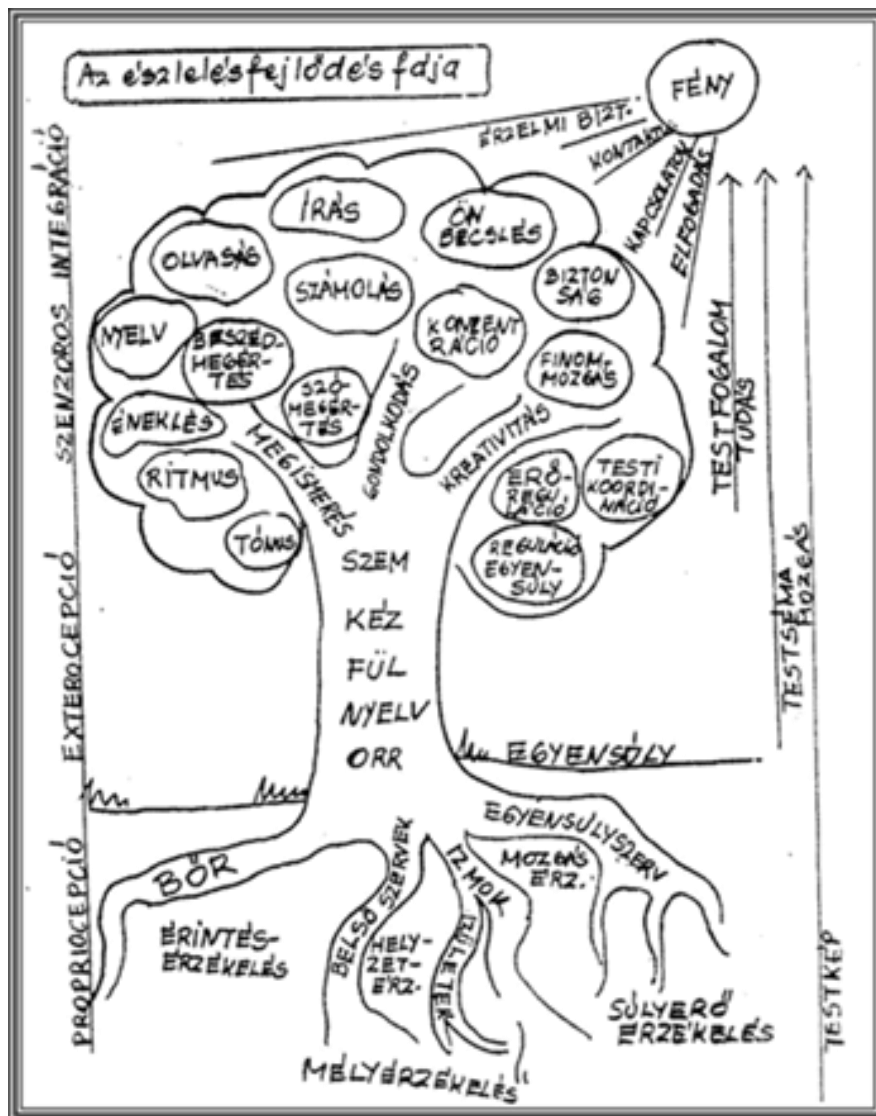
„...tudod-e, hogy a kezdet a legfontosabb, általában is, de különösen a fiatal, zseni lényeknél? Hiszen a leginkább ilyenkor lehet őket formálni, s ilyenkor vésődik beléjük az a forma, melyet bennük kialakítani akarunk.”

– Platón

6. Bölcsődeképünk és fő célkitűzésünk

A szülők által ránk bízott gyermekeknek pozitív érzelmekkel teli, elfogadó közösségben biztosítjuk a harmonikus személyiségfejlődést. A szülőkkel szorosan együttműködve, tudatosan és tervszerűen támogatjuk azokat a testi, kognitív és szociális képességeket, amelyek a bölcsődében eltöltött idő után elősegítik az óvodai életbe való zökkenőmentes beilleszkedést. Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink magabiztosan találják meg a helyüket az őket körülvevő világban.

A gyermeki fejlődés olyan, mint egy fa: az alapvető készségek a gyökér és a törzs szintjén helyezkednek el. Minden tevékenység és megismerési folyamat előfeltétele a megfelelő figyelmi szint és az idegrendszeri éberség. A fa koronája a kifejlett, komplex készségeket jelképezi. A megszerzett szilárd alapok teszik lehetővé a későbbi képességek kibontakozását és érvényesítését.

- **A gyökérzet (Alapvető érzékelési rendszerek):** A fa gyökereit a legősibb érzékelési csatornák alkotják. A bőr (taktilis érzékelés), a belső szervek, az izmok és az ízületek (mélyérezékelés, helyzet- és súlyerő-érezékelés), valamint a vesztibuláris rendszer (egyensúlyszerv). Ha a gyermek nem kap elegendő érintéses és mozgásos ingert, a gyökérzet gyenge marad, ami instabil érzelmi biztonsághoz vezet.
- **A törzs (Szenzoros integráció és testkép):** A fa törzse a szerzett ingerek összerendezését (szenzoros integrációját) szimbolizálja. Itt alakul ki a szem, a kéz, a fül, a nyelv és az orr összehangolt működése, a stabil testfogalom, a testvázlat és az izomtónus szabályozása. Ez a szakasz teszi lehetővé a beszédmegértést, a ritmusérzéklet, az éneklést és a finommotorikus koordinációt.

- **A korona (Komplex szociális és megismerési készségek):** A fa legfelső ágai és levelei a kifejlett, összetett képességeket jelentik: a tartós koncentrációt, az egészséges önbecsülést, a stabil biztonságérzetet, valamint a későbbi óvodai és iskolai készségek (írás, olvasás, számolás) alapjait. Minden magasabb rendű folyamat előfeltétele az idegrendszeri egyensúly és a stabil gyökérzet; amit ez a kor elmulaszt, azt később helyrehozni rendkívül nehéz.

7. A gyermeki érzékelés és észlelés fája, valamint a természet tevékeny megismerésének szerves egysége

Intézményünk szakmai programjának és egyedi arculatának legfőbb célkitűzése egy olyan innovatív nevelési-gondozási környezet biztosítása, amelyben a gyermeki érzékelés és észlelés fája (szenzoros integráció), valamint a természeti környezet tevékeny megismerése szerves, egymást átható, szerves egységet alkot.

A bölcsődei korosztály sajátosságait figyelembe véve a **„környezeti nevelés”** kifejezést intézményünkben nem klasszikus, tantárgyi értelemben használjuk. Számunkra a környezeti nevelés a világra nyitott, érzelmileg biztonságban lévő kisgyermek **élményalapú, cselekvő és érzékszervi tapasztalatszerzését** jelenti. Bölcsődei szinten ez a nevelési attitűd három egymásra épülő pillérben valósul meg: az érzékszervi (szenzoros) alapozásban, a pozitív érzelmi kötődés kialakításában, valamint a mindennapok tevékeny, organikus megélésében.

Hitvallásunk szerint a bölcsődés korú gyermek fejlődése nem a zárt csoportszobai absztrakciók, hanem a külső, élő világ aktív, cselekvéses és több érzékszervet érintő (multiszenzoros) megtapasztalása révén válik teljessé. A Jean Ayres-féle elméletre épülő szemlélet rávilágít arra, hogy a magasabb rendű kognitív képességek (koncentráció, beszédmegértés, önbecsülés) kizárólag a stabil, mélyen gyökerező, alapvető érzékelési rendszerekre épülhetnek rá. A természet a létező leggazdagabb és legtisztább ingerforrás, amely közvetlenül a gyermeki fejlődés alapjait táplálja.

7.1. A gyökérzet stimulálása – Alapvető érzékelési rendszerek a szabadban

A fa gyökérzete a taktilis (bőrzérezékelési) rendszert, a vestibuláris (egyensúlyi) rendszert, valamint az izmok és ízületek mélyérezékelését foglalja magában. Ezek megerősítését a mindennapi udvari élet és a gondozási helyzetek során az alábbiak szerint biztosítjuk:

- **Taktilis információkeresés az élettelen természetben:** A játszóudvaron a meleg nyári napokon a gyermekek mezítláb járnak a fűben, dörzsölik a rögös földet, markolásszák a száraz vagy vizes homokot. Óvó-vigyázó felügyelet és a higiénés szabályok szigorú betartása mellett támogatjuk a homokkal, vízzel, kavicsokkal, makkal és gesztenyével való manipulációt, pakolást.
- **Vesztibuláris és mélyérzékelési ingerek:** A természetes, füves és térköves talaj váltakozása, a fák és bokrok alatti bújócska, valamint a csoportos udvari játékok során a kismotorok, futóbiciklik és kisautók aktív használata egyensúlyba hozza a gyermekek mozgásos érzékelését. Az eszközök hajtása, a kormányzás és a hirtelen irányváltoztatások visszajelzést adnak a saját testhelyezetről, ami elengedhetetlen az észlelési folyamatok és a magabiztos testbiztonság stabilitásához.
- **Anyanyelvi és zenei nevelés a gondozási időben:** Az anyanyelvi és zenei nevelés mindennapos feladatunk, amely szorosan beépül a gondozási helyzetekbe és a játékidőbe is. Rövid énekek, ölbeli játékok (tapsoltatók, lovagoltatók) és mondókák ritmikus ismétlésével – direkt tanítás nélkül – alapozzuk meg a kommunikációs készséget és a ritmusérzéklet, amely a korai idegrendszeri érzés alapvető pillére.

7.1.1. A legkisebbek gyökerei – Érzékszervi tapasztalatszerzés a csecsemőcsoportban

A legfiatalabb korosztály és a még nem járó csecsemők esetében az észlelés-érzékelés fájának megerősítése a legősibb csatornákon, a taktilis (bőrérzékelési) és a proprioceptív (testhelyzet-érzékelési) rendszeren keresztül valósul meg. Számukra a természet megismerése a közvetlen testi kontaktust jelenti.

- **Közvetlen talaj- és anyagtapasztalás:** A jó időben a gondozási egység teraszára vagy az udvar árnyékos részére leterített puha textíliákra natúr kosarakban helyezünk ki nagyméretű, biztonságos természeti kincseket (pl. csiszolt fadarabokat, nagyszemű diót, fűcsomókat, puha gyapjút). A csecsemők hasalva, kúszva-mászva, szabadon manipulálhatnak ezekkel, megtapasztalva a hideg-meleg, sima-rusztikus textúrákat. A még nem járó gyermekeket a kisgyermeknevelők ölben viszik oda a fákhoz, bokrokhoz, lehetőséget adva, hogy megérintsék a fa kérgét vagy a leveleket.
- **Szenzoros és auditív hangolás a szabadban:** A csecsemők idegrendszeri egyensúlyát és vizuális észlelését nagyban támogatja a lombokon átszűrődő fény (fény-árnyék ritmusa) és a levelek mozgásának követése. Az udvari pihenés során a természet természetes hangjai – a szél zúgása, a

madárcsicsergés – az auditív differenciálást alapozzák meg, miközben a „saját” kisgyermeknevelő megnyugtató, ritmikus dúdolása és ringatása (vesztibuláris ingerlés) megteremti az abszolút érzelmi biztonságot.

7.2. A fa törzsének erősítése – Érzékszervi finomhangolás és szenzoros integráció

A fa törzse a külső világ aktív felfedezése során a gyermekek szeme, keze, füle, nyelve és orra összehangolt működését, azaz a szenzoros integrációt és a kognitív folyamatokat jelképezi.

- **A növény- és állatvilág multiszenzoros megtapasztalása:**

- *Kapcsolat az állatvilággal:* A gyermekek spontán utánozzák a környezetükben megjelenő állatok hangját és mozgását. Bátorítjuk a vizuális közelséget és a közvetlen megfigyelést (giliszták, csigák, rovarok, madarak). A kisgyermeknevelő elfogadó, mintaszerű magatartása kulcsfontosságú, hogy megelőzzük a felnőttektől átszármaztatható elutasító viselkedést.
- *A növényvilág felfedezése:* A csírázó magvak, a rügyező ágak, a virágba boruló fák vagy a lehulló levelek közvetlen tapintása és vizuális követése révén a gyermekek tapasztalati úton élik meg az évszakok természetes változásait.

- **Auditív és olfaktorikus ingerek:** A kismadarak énekének hallás útján történő elkülönítése (auditív differenciálás), a virágok, a fű vagy a nyári eső illatának megélése (szaglási érzékelés) mind az érzékek finomhangolását szolgálják. A csoportszobai képeskönyv-nézegetés a vizuális észlelés mellett a gyermeki képzeletet is gazdagítja.

- **Az időjárási jelenségek aktív játékká formálása:**

- *Szeles játékok:* Szélforgók közös megfigyelése, szappanbuborékok fújása és kergetése. A buborékok szemmel követése és elkapása célzottan támogatja a szem-kéz koordinációt és a téri tájékozódást (erősítve a fa törzsét).

7.3. A lomb kifejlődése – Módszertani elveink a gyakorlatban

A stabil gyökérzet és az erős törzs teszi lehetővé a fa lombjának kibontakozását: a magasabb rendű megismerési folyamatokat, az empátiát, a környezettudatos magatartást és a zökkenőmentes óvodai beilleszkedést.

- **A gyermeki kíváncsiság szabadsága:** Nem korlátozzuk a természetes felfedezővágyat. A felnőtt szerepe nem a direkt ismeretnyújtás, hanem a támogató, biztonságos háttér

megteremtése (a Rousseau-i elv alapján: „Ne tanítsd neki a természetet, hanem hagyd, hogy felfedezze”).

- **Környezettudatosság és empátia:** A jeles napok (Víz világnapja, Föld világnapja, Madarak és fák napja, Állatok világnapja) és a kerti tevékenységek (növényápolás, természeti sarok) révén a gyermekek meg tanulják tisztelni az élővilágot. Az udvari virágok és konyhakerti növények közös gondozása erősíti a felelősségérzetet.
- **Hagyományőrzés és ritmus:** A természet körforgását követő hagyományos ünnepek (Húsvét élőállat-simogatással, őszi toboz- és kukoricamorzsolás) stabil időbeli tájékozódási pontokat nyújtanak, összekötve a kulturális örökséget a természetes észlelési folyamatokkal.
- **Szakmai innováció és nyitottság:** A kisgyermeknevelők és a dajkák folyamatosan bővítik ismereteiket a helyi növény- és állatvilág elemeiből, és a mindennapi udvari élet során (növénygondozás, madáretetés) követendő felnőtt mintát nyújtanak.
- **A bölcsőde kapuinak megnyitása:** A játszóudvaron túl kisebb sétákat, állatnéző kirándulásokat szervezünk a városközpontban, a közeli Sebes-Körös partjánál, a helyi parkokban és zöldövezetekben. Emellett lehetőséget keresünk a családokkal való közös, intézményen kívüli élményszerzésre is, amely még szorosabbá teszi a szülő és a kisgyermeknevelő partneri kapcsolatát.

A Bölcsőde nevelőtestülete elkötelezett amellett, hogy a természeti környezet cselekvéses megismerésén keresztül juttassa el a gyermekeket az idegrendszeri érettség azon szintjére, amely a bölcsődés kor végére biztosítja az óvodai életbe való zökkenőmentes beilleszkedést, és megalapozza az egész életen át tartó tanulás szilárd bázisát.

8. A nevelő-gondozó munka részletes szakmai tartalma: A gondozás és a játék innovatív megközelítése

8.1. Gondozási helyzetek

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim pillanatai, ahol a nevelés és a gondozás elválaszthatatlan, szerves egységet alkot. Elsődleges feladatunk a gyermek testi szükségleteinek kielégítése mellett a gyermeki érzékelés és észlelés

fájának (a fa gyökérzetének) tudatos megerősítése az egyéni bánásmód és az elegendő, kapcsolásmentes idő biztosításával. A kommunikáció pozitív érzelmi töltése közvetlenül támogatja az önelfogadást és az egészséges énkép kialakulását. Minden gondozási helyzetet tudatosan használunk fel a környezet megismerésére és az érzékszervi ingerek természetes integrálására.

8.2. Étkezés – Az ízek, textúrák és az autonómia kibontakozása

A gyermekek táplálása az életkori sajátosságaiknak és egyéni igényeiknek megfelelően történik, biztosítva a nyugodt, derűs körülményeket. A gyermekek kis csoportokban, a saját egyéni ritmusukhoz igazodó gondozási sorrendben ülnek az asztalhoz, támogatva a társas kompetenciák természetes fejlődését. Az ételadagok meghatározásánál a gyermek egyéni étvágya az irányadó, a kényszerítést szigorúan kerüljük. A helyi Napközi Konyha által biztosított új ízeket fokozatosan, kis mennyiségekben vezetjük be a gyermekek étrendjébe.

- Innovatív és észlelési kapcsolat: Az étkezés egy komplex, több érzékszervet érintő (multiszenzoros) folyamat. A különböző élelmiszerek és alapanyagok illata, látványa és eltérő halmazállapota (folyékony, pépes, szilárd) finomhangolja a szaglási és vizuális észlelést.
- Célkitűzések: A gyermekek ismerjék és használják helyesen az étkezéshez szükséges gyermekméretű tárgyakat (evőeszközök, pohár, szalvéta), váljon egyre koordináltabbá a szem-kéz kapcsolatuk, és ismerkedjenek meg a kulturált közösségi étkezés alapvető szokásaival.

8.3. Szobatisztaságra nevelés – A belső testi észleletek finomodása

A pelenkázás, a biliztetés és a gyermekvécé használata során a fokozatosság elvét követjük. Maximálisan igazodunk a gyermek egyéni biológiai, idegrendszeri és pszichés fejlettségi szintjéhez, a folyamat lépéseit pedig a szülőkkel szorosan együttműködve, közösen tervezzük meg.

- Innovatív és észlelési kapcsolat: Ez a helyzet a propriocepció (a mélyérzékelés, a test belső jelzéseinek tudatosítása) megerősítésének az alapja. A pelenkától való fokozatos megszabadulás, az ürítési szükséglet belső reflexeinek felismerése és annak verbális kifejezése a pozitív testkép és az önállóság kialakulását támogatja (erősítve a fa törzsét).

8.4. Mosakodás és tisztálkodás – Taktilis ingerek a fürdőszobában

Pelenkázás, vécé- és bilihasználat után, valamint az étkezések előtt és után minden esetben kezet mosunk a gyermekekkel, biztosítva a könnyen hozzáférhető és biztonságos eszközöket (folyékony szappan, folyó meleg víz, egyéni fésű, fogmosó pohár és egyéni jellel ellátott törölköző).

- Innovatív és észlelési kapcsolat: A mosakodás során a folyó meleg víz megnyugtató ingerét, a szappan habos állagát és a frottír törölköző dörzsölését tudatosan használjuk a taktilis (érintéses) észlelés stimulálására.
- Célkitűzések: A gyermekek ismerkedjenek meg a testápolási teendőkkel, a tisztálkodás alapvető sorrendiségével. Kis segítséggel mossanak kezet, önállóan használják a saját jellel ellátott eszközeit, valamint ismerjék meg és használják a papír zsebkendőt.

8.5. Öltözködés – A mozgáskoordináció és a téri minták gyakorlása

Az öltözködési folyamatokra mindig bőseges időt és biztonságos helyet biztosítunk az átadóban, teljesen kiiktatva a sürgetést és a feszültséget. A kisebbeket a gyermek aktív közreműködését kérve és a folyamatokat verbálisan kísérve öltöztetjük, míg a nagyobbak önálló próbálkozásait (a saját ruhadarabok felismerése, fel- és levétel) gyakori dicsérettel és pozitív megerősítéssel ösztönözzük.

- Innovatív és észlelési kapcsolat: A ruhadarabok változatos anyaga (puha pamut, rusztikusabb kötött, durvább vagy finomabb szövetek) gazdagítja a tapintásos érzékelést. A végtagok tudatos bújtatása a ruhaujjakba és a nadrágszárakba támogatja a téri tájékozódást és a belső testvázlat beépülését (elősegítve a fa törzsének növekedését).
- Célkitűzések: A gyermekek ismerjék fel saját ruháikat, cipőiket, önállóan próbálkozzanak a le- és felvétellel, valamint ismerkedjenek a nagyméretű gombok és a tépőzárak önálló használatával.

8.6. Alvás és pihenés – Az idegrendszeri egyensúly alapja

A gyermekek egyéni ritmusához igazodva biztosítjuk a délelőtti és délutáni pihenést a korszerű, egymásba rakható fektetőágyakon, amelyeket az átadóból a pihenőidő kezdetén viszünk be a csoportszobákba. Az elalváshoz és a megnyugváshoz csendes, intim és védett légkört teremtünk élő mesemondással, halk, dallamos zenehallgatással vagy dúdolással.

- Innovatív és észlelési kapcsolat: A pihenés az idegrendszer regenerációját és a napközben szerzett gazdag környezeti ingerek feldolgozását szolgálja. A halk, ritmikus zenei háttér vagy a nevelő

megnyugtató, meleg hangja az auditív észlelést harmonizálja, megteremtve a gyermekek számára a komplex érzelmi biztonságot.

8.7. Játéktevékenység

„A játék az az út, amelyen a gyermekek eljutnak annak a világnak a megismeréséhez, amelyben élnek, és amelyet megváltoztatni hivatottak.”

– Maxim Gorkij

A játék a kisgyermekkor legjellemzőbb és legfontosabb tevékenységi formája, amelyben az élményfeldolgozás, a világ megértése és a spontán tanulás folyamata természetes módon végbemegy. Szakmai programunk a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramjának szellemiségét követve kiemelten védi a szabad játékot és az öntevékeny gyermeki megnyilvánulásokat.

- Fő feladatok a szabad játék biztosításában: Megteremtjük a belső késztetésből induló játék feltételeit. A játék szabadsága azt jelenti, hogy a kisgyermek külső kényszertől mentesen, önként választja meg, hogy mit, mivel, hogyan, hol, meddig és kivel játszik. A rugalmas napirendet úgy szervezzük, hogy a gondozási és étkezési időn kívüli teljes időkeret egybefüggő, indokolatlan megszakítások nélküli játékidőként álljon a gyermekek rendelkezésére.
- Eszközök biztosítása a gyermeki érzékelés és észlelés fája, valamint a természet jegyében: Különböző játékfajtákat biztosítunk formában, színben, anyagban, méretben és funkcióban. Azonos és népszerű eszközökből a csoportlétszám legalább kétharmadának megfelelő mennyiséget tartunk a nyitott polcokon, megelőzve ezzel a felesleges konfliktusokat és a várakozást.
- Innovatív és természetközpontú megközelítés: A gyári műanyag játékok mellett kiemelt helyet kapnak a természetes alapanyagú eszközök (fa építők, natúr textíliák, tobozok, fadarabok, gesztenyék, száraz termések). A csoportszobákban nyitott, a gyermekek számára könnyen elérhető polcrendszereket, valamint a pihenésre és elmélyülésre alkalmas „puha sarkokat”, mesesarkokat alakítunk ki. A kisgyermeknevelők maguk is készítenek egyedi játékokat (bábok, szenzoros textiltáskák, házi gyurmák). A játékkészlet akkor megfelelő, ha szabad választásra és aktív cselekvésre ösztönöz.

- Nyugodt, biztonságos környezet és a felnőtt támogató szerepe a játékban: A gyermeket feltétel nélkül elfogadó, védő-támogató környezet és a „saját” kisgyermeknevelőhöz való szoros kötelék biztosítja azt az érzelmi hátteret, amely az önfeledt játékhoz szükséges. Bár a kicsik képesek hosszabb ideig elmélyülten tevékenykedni, igénylik a felnőtt támogató odafigyelését és a közös játék élményét. A korai életkorban az ölbeli játékok (tapsoltatók, lovagoltatók, táncoltatók) a vestibuláris rendszert (egyensúlyérzékelést) és a ritmusérzékenységet támogatják és ösztönzik közvetlenül. A felnőtt optimális határok között, a gyermek igényeihez igazodva kapcsolódik be a játékba: kezdeményez, együtt játszik, megerősít, segítséget nyújt, ötletet ad, vagy szelíden feloldja a konfliktusokat.

- A csoporthelyzet kezelése és a szocializáció alapjai: A bölcsődei mindennapokban egy-egy izgalmas játéktevékenység gyorsan felkelti a többi gyermek érdeklődését is. A kisgyermeknevelő feladata, hogy koordinálja ezeket a helyzeteket, lehetőséget biztosítva arra, hogy minden gyermek a saját igénye szerint vehessen részt a közös élményben. Ez a folyamat támogatja az egymás iránti figyelmet, a tapintatot, az empátiát, és megalapozza az aktív társas viselkedés első formáját, az együttműködő összedolgozást, amely kiváló átmenetet képez az óvodai szerepjátékok későbbi kibontakozásához.

- Saját készítésű, Montessori-szemléletű eszközök az érzékszervi tapasztalatszerzésben: A készen vásárolható játékok mellett a kisgyermeknevelők a mindennapi gyakorlatban kiemelt rendszerességgel alkalmaznak saját készítésű, a Montessori-pedagógia elveire épülő, érzékszervi tapasztalást nyújtó eszközöket. Ezen eszközök elkészítése és alkalmazása tudatosan támogatja a gyermeki érzékelés és észlelés fájának növekedését, az önálló próbálkozást és a cselekvéses tanulást:

- Taktilis és finommotoros matatótáblák, matatókönyvek: A nevelők által összeállított táblákon és textilkönyveken a mindennapi élet biztonságos tárgyai és különböző természetes textúrák találhatók (cipzárak, tépőzárak, gombok, zárok, faelemek, fonalak, durva és puha szövetek). Ezek manipulációja közvetlenül a bőrérzékelést, a finommotorikus mozgásokat és a szem-kéz koordinációt (a fa törzsét) támogatja, miközben a gyermek önállóan, a saját tempójában fedezi fel a tárgyak működési mechanizmusát.

- Szenzoros palackok és tapintós zsákocskák: Különböző természeti alapanyagokkal (bab, lencse, kavics, tobozdarabok, rizs, száraz tészta) megtöltött textilzsákok, valamint folyadékkal,

csillámmal töltött, légmentesen zárt palackok. A zsákok tapintása és súlyuk megemlése a mélyérzékelést (propriocepciót, a fa gyökérzetét), valamint a vizuális és auditív differenciálást erősíti, hiszen a gyermekek a hangok, a súlyok és a formák alapján tanulják meg párosítani az anyagokat.

- Montessori-féle formabeillesztők és válogatók: Házi készítésű, újrahasznosított és natúr faanyagokból készült válogató dobozok, ahol a gyermekeknek szín, forma vagy méret szerint kell csoportosítaniuk a természet kincseit (pl. makkokat, gesztenyét, színes facsipeszeket). Ezek a játékok fenntartják a spontán kíváncsiságot, és közvetlen felnőtt irányítás nélkül, a hibajavítás lehetőségét magukban hordozva támogatják a kognitív folyamatok, a logikai gondolkodás és a formák észlelésének (a fa koronájának) természetes kibontakozását.

8.8. Mozaik koordináció és alkotó játék a csoportszobai életterben

- **A mozgásos tapasztalatszerzés alapjai:** A mozgás a kisgyermek lételeme és a korai idegrendszeri érés motorja. A mozgásos tapasztalatok jelentik számukra az igazán érthető és feldolgozható információt, mivel ebben az életkorban a megismerési folyamatok az érzékszervi-mozgásos sémákon keresztül alakulnak ki. A mozgás fejlődésének fiziológias menete minden lépésben a gyermek belső késztetésén alapul, ezért mesterséges gyakoroltatással vagy siettetéssel nem avatkozunk be a folyamatokba. Feladatunk a kötetlen szabad mozgástevékenység optimális feltételeinek (hely, idő, biztonságos eszközök) biztosítása mind a játszóudvaron, mind a csoportszobák belső terében.
- **Csoportszobai nagymozgásos eszközpark:** Annak érdekében, hogy a gyermekek mozgásigénye a hűvösebb vagy csapadékosabb időszakokban, a csoportszobákban is maradéktalanul kielégítést nyerjen, esztétikus és biztonságos nagymozgásos eszközöket biztosítunk.
- *Fából készült beltéri csúszdák és mászóak:* A természetes, meleg tapintású fából készült csúszdák kiválóan stimulálják az egyensúlyszervet (vesztibuláris rendszert) és a mélyérzékelést. A csúszda szerkezete és a hozzá tartozó fokok, lépcsők lehetőséget biztosítanak a lépcsőnjárás természetes gyakorlására, ami a testsúlyáthelyezés és a mozgáskoordináció harmonikus érését szolgálja. Ez a helyzet kiváló terepet biztosít a kisgyermeknevelő számára a gyermeki mozgás folyamatos, támogató megfigyelésére. A lépcsőzés közben mutatott magabiztosság vagy az esetleges bizonytalanságok pontosan megmutatják az egyéni fejlődési sajátosságokat, amelyek közvetlenül beépülnek a Gyermekfejlődési naplóba, segítve az egyéni, differenciált gondozási-nevelési tervek

kialakítását. A mászás, a magasság tudatosítása, a téri irányok megélése és a biztonságos lecsúszás segítik a gyermekeket saját testük téri elhelyezkedésének észlelésében (erősítve a fa törzsét).

- *Labdafürdő*: A csoportszobákban elhelyezett labdafürdő egy komplex szenzoros integrációs eszköz. A színes műanyag labdák között való hempergés, kúszás és merülés során a gyermek teljes testfelületét érő folyamatos, finom nyomás intenzív módon stimulálja a taktilis érzékelést (bőrérzékelést) és a propriocepciót (mélyérezékelést), ami az érzelmi biztonság és a stabil testvázlat (a fa gyökérzetének) elengedhetetlen alapja.

- **A kisgyermeknevelők által kezdeményezett innovatív mozgásos játékok**

A szakképzett kisgyermeknevelők tudatosan alkalmaznak olyan játékos mozgásformákat a mindennapi napirendben, amelyek a gyermekek belső motivációjára építenek, miközben megelőző (preventív) funkciót látnak el.

Egyensúlyjátékok a talajon (Erdei ösvények és fatörzsek)

- **Az észlelés-érzékelés kapcsolata:** A játék elsősorban a **vesztibuláris (egyensúlyi)** és a **mélyérezékelési rendszert** stimulálja, miközben a vizuális középpont segíti a téri tájékozódást.
- **Megvalósítás és fokozatosság:** A fokozatosság elvét szigorúan betartva, a csoportszoba padlójára ragasztott két párhuzamos vonal között, egy szélesebb sávban (például egy „erdei ösvényen”) való haladással kezdünk. Ez a vizuális vezetővonal támpontot nyújt a kisgyermeknek a téri tájékozódásban és a mozgásirány megtartásában. Amint a gyermek mozgása magabiztossá válik, a játéktér egyéni érettség szerint szűkítjük, és megpróbálkozunk az egyetlen egyenes vonal mentén (például egy „kidőlt fatörzsön”) való egyensúlyozó járással.
- **Fejlesztő hatások:** Ez a tevékenység kiválóan támogatja a dinamikus egyensúlyérzéklet (mely a testtartás és a nagymozgások biztonságának alapja), megismerteti a gyermeket a testsúly tudatos áthelyezésével, és segíti a két agyfélteke közötti kapcsolatok érését. A játékot lehetőség szerint **mezítláb vagy csúszásgátló zokniban** végezzük, így a talp receptorainak ingerlésével közvetlenül hozzájárulunk a lábboltozat egészséges alakulásához (játékos lábtorna).
- **A fa gyökerei: „Erdei talpatolgtató”**

- **Fejlődési terület:** Taktilis (tapintásos) észlelés a talpon keresztül, propiocepció (mélyérzékelés), a lábboltozat egészséges alakulása.
- **Módszertani leírás:** A csoportszoba padlóján vastag fonalból vagy kötélből kialakítjuk a fa szerteágazó gyökereit. A gyökérágak közé lapos tálcákat vagy textildarabokat helyezünk el, amelyeket különböző natúr textúrákkal töltünk meg: puha moha (zöld filc), apró és sima folyami kavicsok, száraz falevelek, parafa dugók, durvább zsákvászon.
- **A játék menete:** A gyermekek **mezítláb** sétálnak végig a fa gyökerein és a tálcákon. A kisgyermeknevelő verbálisan is kíséri az élményt (pl. „*Nézd, ez a kavics hideg és kemény, ez a moha pedig puha és meleg*”), segítve a taktilis ingerek tudatosítását és a szókincs bővülését.
- **A fa lombja és ágai: „Szélfúttá levelek”**
- **Fejlődési terület:** Vizuális észlelés (szín- és formafelismerés), finommotorika, szem-kéz koordináció.
- **Módszertani leírás:** A csoportszoba falára vagy egy paravánra egy nagy barna filcfa (vagy kartonfa) törzsét és csupasz ágait rögzítjük. Különböző színű és formájú, textilből vagy filcből készült faleveleket készítünk elő, melyek hátuljára tépőzár kerül.
- **A játék menete:** A gyermekek a szőnyegről vagy egy kosárból válogatják ki a leveleket, és a fa ágaira rögzítik őket. A nagyobbaknál már megjelenhet a színek szerinti válogatás (pl. „*Tegyük fel az őszi, sárga leveleket!*”). A játék kiválóan támogatja a csipeszfogás, a térbeli elrendezés és a vizuális differenciálás érzését.
- **A fa odúja: „Keresd meg a mókus eleségét!”**
- **Fejlődési terület:** Sztereognosztikus észlelés (tárgyak felismerése tapintással, látás nélkül), finommotorikus készségek.
- **Módszertani leírás:** Egy nagyobb kartondobozból vagy kosárból kialakítjuk „a fa odúját”, amelyen egy akkora nyílást vágunk, amin a gyermek karja kényelmesen befér, de a belsejébe nem lát bele. A dobozba természetes anyagokat rejtünk: nagy tölgyfamakkot, vadgesztenyét, nagyszemű diót, sima kérget, tobozt.

- **A játék menete:** A gyermekek benyúlnak a fa odújába, és pusztán tapintás útján próbálnak megkeresni egy bizonyos termést (pl. „*Megtalálod a kerek, sima gesztenyét?*”), vagy egyszerűen kivesznek egy tárgyat, és megmutatják a többieknek, mit rejtett az odú.
- **A fa gyümölcsei: „Almaszedés lábujjhegyen”**
- **Fejlődési terület:** Veszitbuláris rendszer (dinamikus egyensúly), nagymozgás, testséma (nyújtózkodás).
- **Módszertani leírás:** A fa lombjára (a gyermekek által éppen csak elérhető magasságba) színes textil- vagy papíralmákat helyezünk el.
- **A játék menete:** A gyermekek a kosaraikkal a fa alá sétálnak, és lábujjhegyre állva, magasra nyújtózva „leszedik” a gyümölcsöket. Ez a játék a törzs- és végtagizmok tónusának szabályozását és a vertikális egyensúlyt alapozza meg játékos, utánzó formában.
- **Alkotó játék és kreativitás**

Az alkotó játék a kisgyermek egyéni önkifejezésének, képzeletének és gazdag érzelmi világának a tükre. A manuális készségek támogatása érdekében a csoportszobákban kialakított alkotósarkokban rendszeresen biztosítjuk a különböző vizuális technikák szabad próbálgatását, az évszakok változásaihoz és a hagyományos ünnepekhez igazítva.

- **Innovatív technikák és eszközök az alkotásban:** A szabad firka, a rajzolás és a színezés mellett nagy hangsúlyt fektetünk a taktilis információk szerzésére az alkotófolyamatok során. A gyermekek a kisgyermeknevelők támogató-bátorító odafigyelése mellett ismerkednek meg a papírtépéssel, a gyűrésztechnikával, a biztonságos nyomdázással, a ragasztással és a folyékony textúrájú festékek ujjal, tenyérrel, való felvitelével.
- **Természetes alapanyagok és házi készítésű gyurmák:** A környezeti nevelés és a fenntarthatóság szellemében az alkotások során előszeretettel használunk fel a természetben gyűjtött kincseket (levelek, ágak, termések). A kisgyermeknevelők maguk főznek zöldség- és növényi kivonatokkal színezett, ehető minőségű házi gyurmákat, amelyek formázása, sodrása és nyomkodása kiválóan erősíti a kéz kisizmait, támogatja a finommotorikus koordinációt (előkészítve a kezet a későbbi ceruzafogásra), miközben a változatos textúrák és illatok közvetlenül stimulálják az érzékszerveket (a fa törzsét és koronáját). A gyermekek egyéni ötleteit és önálló választásait

maximálisan tiszteletben tartjuk, az elkészült alkotásokat pedig büszkén állítjuk ki a szülők számára is jól látható helyen.

- **Kéz- és talplenyomatok készítése:**

- *Nevelési célunk:* Biztosítani a gyermekek számára a szabad anyagtapasztalás örömét, a taktilis és proprioceptív érzékelés gazdagodását, valamint a saját testtudat megerősítését a tenyér- és talplenyomatok készítésével.
- *A kisgyermeknevelő szerepe és a módszer:* A tevékenység középpontjában a folyamat örömteli megélése áll, tiszteletben tartva a gyermek egyéni ritmusát (Azt, ha elutasítja a festéket a bőrén, nem erőltetjük). A kisgyermeknevelő jelenléte támogató és interaktív: a gyermek által készített spontán tenyérynnyomatokat a nevelő utólagosan, finom rajzos kiegészítésekkel (szemek, lábak, fülek) formálja át a gyermek számára is felismerhető természeti elemekké, például kedves állatokká vagy fákká.
- *A tevékenység hatásai:*
 - *Környezeti nevelés és nyelvfejlődés:* A lenyomatok készítését és kiegészítését folyamatos, megerősítő beszéd, mondókázás és éneklés kíséri, amely reflektál a gyermekek közvetlen természeti tapasztalataira (pl. udvari élmények, évszakok változása). Ezáltal a tevékenység komplex módon támogatja az érzelmi alapú környezeti nevelést, a szimbolikus gondolkodást és a szókincs bővülését.
 - *Taktilis érzékelés és ingerbefogadás:* Ez a bölcsődés korosztály legfontosabb megismerési csatornája. A bőrbarát, langyos festék textúrájának megtapasztalása (folyékony, csúszós, hűvös) alapvető érzékszervi inger, amely segíti az ingerfeldolgozásban és a taktilis érzékenység finomhangolását.
 - *Testtudat és énkép alakulása:* A bölcsődés gyermek ebben a korban fedezi fel teste határait. Amikor látja, hogy a saját keze vagy talpa nyomot hagy a papíron, átéli az ok-okozati összefüggést és a saját hatóerejének élményét („Én csináltam, az ott az én testem nyoma”).
 - *Propriocepció és finommotoros alapozás:* A tenyér rányomása a papírra, az ujjak szétnyitása a nevelő gyengéd segítségével mind hozzájárulnak a kéz izomzatának megfelelő tónusozásához és a mozgáskoordinációhoz.

8.9. Hagományörzés, ünnepek

- Intézményünkben a jeles napok és az ünnepek kiemelt jelentőséggel bírnak, hiszen a természet és a kulturális hagyományok körforgását követve stabil időbeli tájékozódási pontokat nyújtanak, összekötve a kulturális örökséget a természetes észlelési folyamatokkal.
- **Mikulás:** Az adventi időszak első kiemelkedő ünnepe, amikor a gondozási egységünkbe a gyermekek nagy öröme a Mikulás érkezik. A kisgyermekek személyre szóló ajándécsomagot kapnak, amelyet hazavihetnek, valamint a Mikulás minden csoportot meglep új, közösségi játékeszközökkel is.
 - *Szakmai tartalma és módszertana:* A Mikulásvárás az érzelmi nevelés és a tiszta nyelvi környezet komplex összekapcsolódása. Az ünnepséget megelőző hetekben a mindennapi napirendbe ágyazottan sokat mondókázunk és énekelünk a Mikulásról (például a „Hull a hó, hull a hó...” kezdetű dalt), ami támogatja a verbális memóriát és a ritmusérzéklet. A Mikulás fogadása során a kisgyermeknevelő és a dajka szeretetteljes, fizikai és érzelmi biztonságot nyújtó jelenléte segít a gyermekeknek feloldani a szokatlan helyzetből adódó kezdeti megilletődést, támogatva az érzelemszabályozást, miközben az új csoportos játékok közös kibontása a felfedezés és az utánzásos tanulás örömét nyújtja.
- **Karácsony (Karácsonyi játszóház és mézeskalácskészítés):** Az adventi készülődés és a szeretet ünnepe, amelyre a csoportokban meghitt, családi hangulatban hangolódunk rá. Az ünnepi hangulat megalapozásaként a kisgyermeknevelők és a dajkák a gyermekekkel közösen mézeskalácsot sütnek, majd az elkészült süteményeket együtt díszítik fel. Erre az élményre épül a Karácsonyi játszóház, amely egy komplex, élményalapú kiegészítő program, lehetőséget biztosítva a gyermekek és a szülők közös, kreatív tevékenységére. A játszóház keretében az évszaknak megfelelő természetes alapanyagok (toboz, fadarabok, szárított gyümölcsök) felhasználásával készítünk ünnepi dekorációkat, miközben halk karácsonyi zene és közös éneklés segíti az ünnepre való ráhangolódást. Ez a programsorozat kiemelten támogatja az érzelmi biztonság megerősítését, a finommotoros készségek és az érzékszervi tapasztalás természetes kibontakozását, valamint a szülővel való partneri együttműködés elmélyítését.
- **Farsang:** Csoportos jelmezes multság és télbúcsúztató ünnepség, amelyet a csoportszobákban, családi hangulatban szervezünk meg. A felkészülés során a

kisgyermeknevelők a gyermekekkel közösen egyéni álarcokat készítenek, de a szülők és a gyermekek kívánsága szerint otthonról hozott, kényelmes jelmezeket is ölthetnek magukra a kicsik.

- *Szakmai tartalma és módszertana:* A közös álarckészítés és kreatív tevékenység (papírfestés, ragasztás, díszítés) intenzíven támogatja a gyermekek finommotorikus koordinációját és a szem-kéz kapcsolatot (erősítve a fa törzsét). A jelmezbe öltözés kiemelt szerepet játszik a szerepjátékok korai csíráinak megjelenésében és a gyermeki képzelet gazdagodásában, ami segíti a mindennapi élmények és feszültségek játékos feloldását. A farsangi táncos multság és a ritmikus mozgások a vestibuláris rendszert és az egyensúlyérzékletet ösztönzik, miközben a közös vidámság erősíti a csoporton belüli társas kapcsolatokat.
- **Húsvét:** A tavaszvárás és a természet megújulásának ünnepe, amelynél kiemelt hangsúlyt kap a környezeti nevelés és a kulturális örökség átadása. A program egy szülővel közös délelőtti alkalom, amely a kreatív alkotó tevékenység mellett mélyíti a partnerséget. A játszóudvaron a fűben a kisgyermeknevelők apró tojásokat rejtenek el, amelyek megkeresése és összegyűjtése nagy élményt jelent a gyermekek számára. A rendezvényt élőnyuszi- és csibesimogatással tesszük feledhetetlenné, amely közvetlenül támogatja a gyermekek érzelmi világát a gazdag taktilis ingerek révén. A hagyományörzés jegyében felelevenítjük a húsvéti locsolkodás népszokását is: a fiúk verses-mondókás köszöntés kíséretében, szagos vízzel locsolják meg a kislányokat és a kisgyermeknevelőket, megalapozva a jeles napok közösségformáló erejét.
- **Anyák napja:** Rövid, bensőséges megemlékezés az édesanyák és nagymamák részére, egy nyílt nap keretében. A gyermekek a korosztályi sajátosságaiknak megfelelően, a kisgyermeknevelők támogatásával készített saját kezű ajándékukat (például a rajzzal kiegészített tenyérnyomatot) adják át, amely az alkotás öröme mellett erősíti a kéz kisizmait, míg a közös jelenlét védi a gyermekek érzelmi biztonságát és mélyíti a családdal való bizalmi kapcsolatot.

8.10. Búcsú a bölcsődétől – Gyermeknappal egybekötve

Az óvodai élet megkezdése előtt álló, nagyobb gyermekek ünnepélyes, mégis családias hangulatú búcsúztatása, amelyet intézményünkben hagyományosan júniusban, a Gyermeknap rendezvényt egybekötve szervezünk meg. Ez a közös, nagyszabású családi nap kiemelt

jelentőséggel bír a kisgyermek életében, mivel az első nagy intézményváltást, azaz a bölcsődéből az óvodába való átmenetet és az adaptációt támogatja az alábbi szakmai és érzelmi szempontok alapján:

- **A búcsúzás örömteli megélése:** Azzal, hogy a búcsúztatást összekapcsoljuk a Gyermeknap önfeledt, vidám hangulatával, a leválás és a búcsú nem szorongást, hanem egy pozitív élményt hív elő a gyermekekből. A kisgyermeknevelők által készített, fényképes emléklapok vagy jelekkel ellátott kis tarisznyák átadása a családi nap ünnepélyes pillanata, amely erősíti a gyermekek egészséges önbecsülését (a fa koronáját), és büszkeséggel tölti el őket, hogy ők már „nagyok”, akik készen állnak az óvodára.
- **Érzelmi biztonság és a szülői jelenlét:** A szülők aktív jelenléte ezen a júniusi napon fokozott érzelmi biztonságot nyújt a kicsiknek. A közösen átélt játékok és a nevelőtestülettel való kötetlen beszélgetések méltó módon zárják le a bölcsőde és a család közötti többéves, bizalmi partneri viszonyt.
- **A megismerési folyamatok és a kommunikáció támogatása:** A búcsúztatóra nem szervezünk merev, túlszabályozott műsorokat vagy betanított szerepléseket, mert az szigorúan ellenkezne a korosztályi sajátosságokkal. Ehelyett a családi nap keretében a mindennapok során legkedvesebb, sokat ismételt közös énekeket, mondókákat és ölbeli játékokat elevenítjük fel a szülők bevonásával. Ez a megszokott rítus direkt elvárások nélkül mozgósítja a verbális memóriát, a ritmusérzéklet és a kifejezőkészséget.
- **Zökkenőmentes átmenet a nyári időszakra:** A júniusi időpont szakmailag azért is rendkívül előnyös, mert a búcsúztató után a gyermekeknek a nyári hetekben van idejük érzelmileg is feldolgozni a bölcsődei korszak lezárását, ami megalapozza az őszi, sikeres óvodai beilleszkedést.

9. A bölcsődei nevelés-gondozás feladatai

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás részeként a gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmény. Feladata a családban nevelkedő – 20 hetes kortól a jogszabályban meghatározott korig tartó – kisgyermek szakszerű nevelése és gondozása. A bölcsődei munka célja a harmonikus testi, lelki és kognitív fejlődés támogatása, az életkori és az egyéni sajátosságok maximális figyelembevételével.

9.1. A családok támogatása, a szülői kompetencia erősítése

A gyermek harmonikus fejlődéséhez elengedhetetlen a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, építő jellegű, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat. A szülő ismeri leginkább a gyermekét, így közvetíteni tudja a gyermek szokásait, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt az egyéni bánásmód kialakításában.

9.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

A kisgyermeknevelők feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése. A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg. A rugalmas, a kisgyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez és az évszakhoz igazodó napirend biztosítja az életkornak megfelelő feltételeket.

9.3. Az érzelmi, társas és megismerési kompetenciák támogatása

A bölcsődei ellátás a kisgyermek számára több lehetőséget teremt a társas kapcsolatok megtapasztalására. Az együttlét helyzetei az énérvényesítés, a tolerancia, az empátia gyakorlásának színterei. A kisgyermek érdeklődésének erősítése és a megismerési folyamatok segítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtésével történik.

10. Gyermek-elsősegélynyújtással kapcsolatos belső eljárásrend keretszabályai

A bölcsődei ellátás során a gyermekek testi épségének és biztonságának megőrzése kiemelt jelentőségű. Ennek érdekében a bölcsőde olyan belső eljárásrendet működtet, amely biztosítja a gyermekbalesetek és rosszullétek esetén követendő egységes, szakszerű és gyermekközpontú intézkedéseket. Az intézmény valamennyi munkatársa akkreditált gyermek-elsősegélynyújtó tanfolyamon vett részt és hivatalos tanúsítványt szerzett, így felkészülten, a hatályos szakmai protokolloknak megfelelően képesek reagálni a vészhelyzetekre.

Baleset vagy hirtelen egészségromlás (rosszullét) esetén a dolgozók az alábbi lépések szerint kötelesek eljárni:

- Azonnali ellátás: Az elsősegélynyújtás haladéktalan megkezdése a helyszínen, ezzel párhuzamosan szükség esetén a mentők (112) azonnali értesítése.
- Belső tájékoztatás: Az intézményvezető és a bölcsődei egységvezető azonnali, soron kívüli értesítése.
- Család értesítése: A szülő vagy törvényes képviselő haladéktalan tájékoztatása a történetekről és a tett intézkedésekről minden esetben.
- Dokumentációs kötelezettség: A balesetekkel kapcsolatos hivatalos jegyzőkönyv és belső nyilvántartás pontos, jogszabályszerű vezetése.
- Fenntartói és hatósági jelzés: Súlyos vagy kórházi ellátást igénylő balesetek, sérülések esetén a fenntartó, valamint a jogszabályban előírt hatóságok hivatalos úton történő azonnali értesítése.

11. A bölcsődei nevelés-gondozás alapelvei

- A bölcsődei szakmai munka sikerességét és szellemiségét az alábbi alapelvek következetes alkalmazása biztosítja:
 - **A család rendszerszemléletű megközelítése:** Olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nemcsak a kisgyermeket önmagában, hanem a családot egységében tekinti a nevelő-gondozó munka kiindulópontjának.
 - **A koragyermekkorai intervenciós szemlélet befogadása:** Az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli eltérések, lemaradások vagy megtorpanások korai felismerése, jelzése és a megfelelő szakemberek felé történő közvetítése.
 - **A családi nevelés elsődlegességének tisztelete:** A bölcsőde a családi nevelés értékeit, szokásait és hagyományait tiszteletben tartva, azokat támogatva és erősítve végzi tevékenységét.

- **A kisgyermeki személyiség tisztelete:** A gyermeket mint fejlődő, egyedi személyiséget különleges bánásmód, elfogadás és védelem illeti meg.
- **A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe:** A szakember elfogadó, hiteles és szakmailag felkészült személyiségén keresztül nyújt mintát, és hat pozitívan a kisgyermekre, valamint a családra.
- **A biztonság és a stabilitás elve:** A személyi és tárgyi környezet állandósága (a „saját” kisgyermeknevelő-rendszer és a csoportszoba állandó pontjai) alapozza meg és növeli a kisgyermek érzelmi biztonságát.
- **A fokozatosság elve:** Az új helyzetekhez, változásokhoz és az intézményi élethez való fokozatos, kíméletes hozzászoktatás biztosítása.
- **Az egyéni bánásmód érvényesítése:** A kisgyermek spontán érési folyamatainak, egyedi szükségleteinek és saját fejlődési ütemének maximális figyelembevétele.
- **A gondozás és nevelés egységének elve:** A bölcsődei nevelés és gondozás elválaszthatatlan egységet alkot; a gondozás minden helyzete egyben kiemelt nevelési helyzet is.
- **A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása:** A kisgyermek önállósodási törekvéseinek, a spontán tanulás örömeinek és a világ megismerési vágyának elismerése és megerősítése.

12. Együttműködés az intézményen belül és a tágabb környezettel

A családi és a bölcsődei nevelés-gondozás összhangja érdekében az alábbi kapcsolattartási formákat és együttműködési színtereket működtetjük:

- **Szülői értekezlet:** Évente két alkalommal (júniusban az újonnan felvételt nyert gyermekek szüleinek, valamint novemberben a nevelési év értékelésére), szükség esetén pedig rendkívüli esetekben biztosítjuk.
- **Családlátogatás:** A beszoktatást megelőzően a kisgyermeknevelők látogatást tesznek a gyermek otthonában, hogy a megszokott, természetes környezetében ismerhessék meg őt és családját. Ennek kiemelt szakmai jelentősége, hogy feloldja a kezdeti szülői szorongást, és megalapozza a kölcsönös bizalmat. A kisgyermeknevelő közvetlen tapasztalatot szerez a gyermek otthoni ritmusáról, kedves játékaikról, és az első bölcsődei napon már ismerős arcként fogadhatja a kicsit.

Ez a családi fészekben átélt első találkozás drasztikusan lecsökkenti a későbbi beszoktatási krízis esélyét.

- **Fogadóóra:** Előre egyeztetett időpontban, a délutáni órákban biztosítunk lehetőséget személyes szakmai tájékoztatásra és egyéni konzultációra.
- **Szülőcsoportos beszélgetés:** A csoportok életével, a kisgyermekkor sajátosságaival és az aktuális nevelési kérdésekkel összefüggésben évente legalább egy alkalommal szervezzük meg. A program különleges értéke, hogy szakít a klasszikus, frontális szülői értekezlet kereteivel. Egy kötetlen, támogató fórumot teremt, ahol a szülők megoszthatják egymással mindennapi nevelési dilemmáikat (pl. dackorszak, szobatisztaság, alvási szokások). Ezáltal a családok megtapasztalják, hogy nincsenek egyedül a problémáikkal, a csoport szülői közösséggé kovácsolódik, a kisgyermeknevelő pedig partneri, tanácsadói szerepben tudja támogatni őket.
- **Bölcsődekóstolgotató:** Olyan nyílt nap, amely a jelentkezési időszakban lehetőséget biztosít a családok számára az intézmény, a kisgyermeknevelők és a tárgyi környezet közvetlen megismerésére. Ez a kezdeményezés hidat képez a család és az intézmény között még a hivatalos jogviszony létrejötte előtt. A szülő és a gyermek kötelezettségek nélkül, játékos formában „ízlelheti meg” a bölcsődei miliőt. A család így nem egy ismeretlen, idegen világba adja be a jelentkezését, hanem egy olyan biztonságos, átlátható és hívogató környezetbe, amelyet már előzetesen saját tapasztalatai alapján választott ki.
- **Üzenőfüzet:** Rendszeres, kétoldalú írásos információcsere a kisgyermek mindennapi eseményeiről, közérzetéről és otthoni, illetve bölcsődei tapasztalatairól.
- Az intézmény szoros és **magas szintű szakmai** kapcsolatot ápol a helyi jelzőrendszer tagjaival: a Védőnői Szolgálat, a Gyermekorvosi Szolgálat, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, valamint a Gyámhatósággal. Kiemelt szakmai partnerünk a Békés Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szeghalmi Tagintézményének Körösladányi Telephelye, amelynek szakemberei a korai fejlesztést és gondozást helyben, a bölcsőde intézményi keretein belül végzik el az érintett gyermekek számára.
- A jogszabályban előírt, napi szintű adatszolgáltatási kötelezettségünket a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartás felé a Szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartás (KENYSZI) elektronikus rendszerében pontosan és naprakészen vezetjük, ezzel is biztosítva az intézményi jogviszony és az ellátási napok hiteles adminisztrációját.

13. A bölcsődei ellátás személyi feltételei

A gyermekek szakszerű nevelését és gondozását a jogszabályi előírásoknak megfelelő, szakirányú szakképesítéssel rendelkező munkatársak végzik. Az intézmény szakmai és technikai személyi állománya az alábbiak szerint alakul:

- **Kisgyermeknevelő:** 7 fő. Ebből 1 fő az intézményegység-vezető, aki függetlenített státuszban az intézmény teljes körű szakmai, irányítási és adminisztratív vezetéséért felel. Vezetői feladatai mellett – a folyamatos és biztonságos működés érdekében – szükség esetén besegít a csoportos nevelő-gondozó munkába. A 3 működő gyermekcsoportban a közvetlen nevelési-gondozási feladatokat alapértelmezésben 6 fő állandó kisgyermeknevelő látja el. Valamennyien rendelkeznek a jogszabályban előírt csecsemő- és kisgyermeknevelő (BA) felsőfokú végzettséggel vagy kisgyermekgondozó-nevelő emelt szintű szakmai szakképesítéssel.
- **Bölcsődei dajka:** 2 fő. Feladatukat a nevelő-gondozó munka közvetlen segítőkjeként látják el, rendelkeznek a munkakör betöltéséhez szükséges bölcsődei dajka szakképesítéssel.
- **Irodai ügyintéző:** 1 fő, csökkentett munkaképességű foglalkoztatott (napi 6 órában), aki az intézmény adminisztratív és ügyviteli feladatainak zökkenőmentes ellátásáért felel.
- **Közfoglalkoztatott munkatárs:** 1 fő, aki a kisegítő, technikai feladatok ellátásával támogatja az intézmény mindennapi, biztonságos működését és a környezet rendben tartását.

A közvetlen nevelési-gondozási feladatokat a 3 csoportban a „saját” **kisgyermeknevelő-rendszer** alapján csoportonként két-két kisgyermeknevelő végzi, akik lépcsőzetes munkarendben dolgoznak. Ez a struktúra biztosítja a személyi állandóságot és a **felmenőrendszer** érvényesülését, vagyis azt, hogy a kisgyermeknevelők a bölcsődei ciklus kezdetétől a gyermekek óvodába lépéséig kísérik és támogatják a rájuk bízott kicsik fejlődését.

A napi munkaidő-beosztás kialakítása maximálisan igazodik az intézmény nyitvatartási idejéhez, a családok érkezési és távozási szokásaihoz, valamint a napirend kritikus pontjaihoz (étkezések, udvari élet, gondozási műveletek), garantálva a folyamatos és biztonságos ellátást.

13.1. A csoportban dolgozó kisgyermeknevelők és dajkák munkarendje

A csoportokban dolgozó munkatársak napi 8 órás teljes munkaidőben, egymást váltó, lépcsőzetes munkarendben végzik tevékenységüket. A hatályos jogszabályi előírásokkal összhangban a kisgyermeknevelők a napi munkaidejükből **7 órát töltenek közvetlenül a gyermekcsoportban,**

míg a fennmaradó **napi 1 óra** a közvetlen gyermekcsoporton kívüli szakmai tevékenységek elvégzését szolgálja, amely az alábbi feladatokra fordítódik:

- A kötelező szakmai dokumentáció naprakész vezetése (Gyermekfejlődési napló, Törzslap, Csoportnapló);
- A csoportszobák és az átadóhelyiségek esztétikus, az évszakoknak és az ünnepeknek megfelelő díszítése, a szenzoros és észlelési eszközök előkészítése és karbantartása;
- A családokkal való szorosabb kapcsolattartást szolgáló családlátogatások lebonyolítása, a fogadóórákra és szülőcsoportos beszélgetésekre való szakmai felkészülés.

A zökkenőmentes ellátás, a biztonságos reggeli fogadás és a zárási protokoll érdekében a **kisgyermeknevelők** az alábbi beosztás szerint dolgoznak:

- **6:30 (Nyitó műszak – 1 fő / Kisgyermeknevelő 1):** Biztosítja az intézmény korai nyitását, a korán érkező gyermekek fogadását és a 7:30-ig tartó korai reggeli ügyeleti időszak felügyeletét.
- **7:30 (Reggeli törzs-műszak – 2 fő / Kisgyermeknevelő 2 és 3):** Bevonódnak a reggeli gyermekfogadásba. Az ügyelet lezárultával a kisgyermeknevelők a már megérkezett gyermekeket átviszik a saját csoportszobáikba, és ott folyamatosan fogadják a saját csoportjukba érkező többi gyermeket, elindítva a szabad játékidőt.
- **9:00 (Középső műszak – 2 fő / Kisgyermeknevelő 4 és 5):** Belépnek a délelőtti tevékenységek (szabad játék, udvari élet, higiénés szokások) irányításába, biztosítva az optimális nevelői létszámot a délelőtti és ebédeltetési csúcsidőszakban.
- **9:30 (Záró műszak – 1 fő / Kisgyermeknevelő 6):** Biztosítja a délutáni pihenőidő alatti folyamatos felügyeletet, az uzsonnáztatást, a délutáni szabad játékidőt, valamint az intézmény zárásáig tartó jelenlétet. A záró műszakos kisgyermeknevelő a délutáni záró dajkával közösen felel az intézmény hivatalos bezárásáért.
- A lépcsőzetes munkarend biztosítja, hogy a nap legtevékenyebb és legnagyobb figyelmet igénylő időszakaiban (9:30 és 13:30 között) a csoportokban a maximális létszámú szakszemélyzet álljon a gyermekek rendelkezésére.
- A **bölcsődei dajkák** lépcsőzetes munkarendje szorosan követi és támogatja ezt a folyamatot a higiénia és a logisztika fenntartásával:
- **6:30 (Reggeles dajka műszak):** A nyitással egy időben kezdi meg a munkáját. Feladata az intézményegység belső tereinek ellenőrzése, **7:30-tól a konyháról érkező reggeli szakszerű**

fogadása, előkészítése és adagolása a csoportok részére. A délelőtti folyamán végzi a tálalókonyha takarítását, valamint kiemelt feladataként **naponta végrehajtja a csoportszobák higiénés tisztítását, a textíliák cseréjét és a játékeszközök folyamatos, szigorú fertőtlenítését.**

- **8:30 (Délutáni / Záró dajka műszak):** A délelőtti játékidő alatt kapcsolódik be a munkába. Elsődleges feladata az ebédeltetés előkészítése, a mosodai teendők ellátása, a délutáni uzsonnáztatás segítése, valamint az intézmény zárása előtti teljes körű napi takarítás elvégzése. A munkaideje végén a 9:30-as záró műszakos kisgyermeknevelővel közösen végzi el az épület belső biztonsági ellenőrzését és az intézmény hivatalos lezárását.

14. A bölcsődei ellátás tárgyi feltételei

Intézményünk kifejezetten bölcsődei célra tervezett és épített, esztétikus, modern és akadálymentesített épület. Az intézmény két gondozási egységben, három csoportszobával, összesen **38 férőhellyel** működik. A tárgyi környezet kialakítása maximálisan szolgálja a kisgyermekek biztonságát, komfortérzetét és támogatja autonómia-törekvéseiket.

A főbb helyiségek és infrastrukturális egységek jellemzői:

- **Átadóhelyiségek:** A két tágas átadó a gyermekek öltözködési igényeihez igazodó, egyéni jellel ellátott tárolókkal (szekrényekkel, padokkal), valamint a szülők tájékoztatását szolgáló információs hirdetőtáblákkal van felszerelve. Ezek a helyiségek adnak otthont az alváshoz használt fektetőágyak tárolására szolgáló beépített szekrényeknek is, ahonnan a kisgyermeknevelők a pihenőidő kezdetekor viszik át az ágyakat a csoportszobákba.
- **Gyermekfürdőszobák:** A csoportokhoz kapcsolódó fürdőszobákban elhelyezett gyermekméretű szaniterek (vécék, mosdók, fellépő dobogók), valamint az egyéni jellel ellátott törölközők és fésűk biztosítják az önálló kultúrhigiénés szokások természetes elsajátítását és gyakorlását.
- **Csoportszobák (Gyermekszobák):** A szobák berendezése és bútorzata az életkori sajátosságokhoz igazodik, stabil és biztonságos. Mivel a fektetőágyak tárolása az átadóban történik, a csoportszobákban napközben tágas, rugalmasan alakítható tér áll a gyermekek rendelkezésére. A térszervezés lehetőséget biztosít az elkülönült játszóhelyek, a megnyugvást szolgáló puha sarkok és a biztonságos hempergők kialakítására.

- **Tálalókonyha:** Az intézmény tálalókonyhája biztosítja az ételek szakszerű, higiénikus fogadását és tálalását a HACCP-rendszer szigorú minőségbiztosítási szabályainak kötelező betartása mellett. A gyermekek korosztályos étkeztetését az AMMH konyhája biztosítja.
- **Játsszókert:** A biztonságos kerítéssel övezett udvar füves és térköves részekkel egyaránt rendelkezik, lehetőséget adva a változatos mozgásformákra. Fixen rögzített és mobil udvari játékok, külön árnyékoló szerkezettel ellátott láncos és fészekhinták, napfény elleni beépített védelemmel rendelkező, fedett homokozó, valamint a nyári melegben a gyermekek felfrissülését szolgáló párákapu támogatja a szabad levegőn való tartózkodást.

15. A bölcsődei nevelés-gondozás feladatainak szakmai tartalma

A bölcsődei mindennapok szakmai gerincét a nevelés és a gondozás elválaszthatatlan, szerves egysége alkotja. A mindennapi gyakorlatban megvalósuló legfontosabb szakmai folyamatok és módszertani pillérek az alábbiak:

- **Szakaszos, szülővel történő beszoktatás (Adaptáció):** Az intézményi életbe való beilleszkedés alapja a családdal közösen végzett, fokozatos adaptáció, amely általában két hetet vesz igénybe. A folyamat során a szülő (édesanya, édesapa vagy törvényes képviselő) jelenléte nyújtja azt a biztos érzelmi háttérrel, amely mellett a kisgyermek fokozatosan és biztonságban fedezheti fel az új környezetet. A beszoktatás ideje alatt a „saját” kisgyermeknevelő lépésről lépésre, a gyermek tempójához igazodva veszi át a gondozási műveleteket, kialakítva az új, mély bizalmi kapcsolatot, miközben minimálisra csökkenti a szeparációs szorongást.
- **Rugalmas és kiszámítható napirend:** A napirend a kisgyermek időérzékének és biztonságérzetének alapja. Minden gyermekcsoportban olyan rugalmas, de állandó ritmust biztosítunk, amely igazodik a gyermekek életkori és egyéni szükségleteihez, az évszakokhoz és az időjárási viszonyokhoz. A tevékenységek (szabad játék, étkezés, tisztálkodás, pihenés) folyamatos, egymásba fonódó átmenettel követik egymást. A precíz szervezés és a kisgyermeknevelők összehangolt munkája szigorúan kiiktatja a felesleges várakozási időket, így megelőzhető a gyermekek elfáradásából adódó feszültség.
- **A „saját” kisgyermeknevelő-rendszer:** A személyi állandóság és a biztonság elvének gyakorlati megvalósulása. Egy-egy kisgyermeknevelőhöz szorosan 6–7 gyermek tartozik (a jogszabályi kereteken belül), akiknek a bölcsődei mindennapjait kiemelten irányítja. Ő végzi a gyermekek törzsanyagának dokumentálását, a Gyermekfejlődési naplók vezetését, ő végzi a közvetlen

gondozási műveleteket, és ő ápolja a legszorosabb partneri kapcsolatot a szülőkkel. Ez a rendszer garantálja, hogy a kisgyermeknevelő mélyen megismerje a rá bízott gyermekek egyéni jelzéseit, szokásait, és kialakulhasson a harmonikus fejlődéshez nélkülözhetetlen, elsődleges bölcsődei bizalmi kötelék.

16. A gyermekcsoportok szervezése: Intézményünkben a csoportok kialakítása a gyermekek életkora, fejlettségi szintje, valamint a szülői igények figyelembevételével történik, törekedve az optimális szociális környezet megteremtésére. A bölcsőde három csoportszobával működik, amelyekben a normál jogszabályi keretek között két 12 fős és egy 14 fős csoport szervezhető. Az intézmény a gyermekek összetételétől függően homogén vagy részben vegyes életkorú csoportokat működtet.

Kifejezett szakmai, módszertani és jogszabályi elvként érvényesítjük az inkluzív nevelést és a méltányos esélyegyenlőséget. Amennyiben a bölcsődébe sajátos nevelési igényű (SNI), vagy korai fejlesztésre és gondozásra jogosult kisgyermek nyer felvételt, a csoportok maximális engedélyezett létszámát a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet előírásai alapján kötelezően módosítjuk.

A jogszabályi háttérnek megfelelően a sajátos nevelési igényű, illetve a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult kisgyermeket a csoportlétszám számításánál két gyermekként vesszük figyelembe. Ezen integrációs szabály azonnali alkalmazása garantálja a csoportlétszám csökkentését, ami elengedhetetlen feltétele a biztonságos, differenciált és egyéni szükségletekhez igazodó nevelési-gondozási feltételek megteremtésének.

17. A bölcsődei ellátás igénybevétele és a csoportlétszámok jogszabályi keretei

17.1. A bölcsődei ellátás igénybevétele, a belső felvételi eljárásrend

A bölcsődei felvétel alapvetően önkéntes, a szülő (törvényes képviselő) személyes, írásbeli kérelmére indul. A hivatalos és koncentrált beiratkozási időszakra minden év áprilisában kerül sor, azonban a nevelési éven belül a megüresedett férőhelyekre a felvétel folyamatosan biztosított. Az ellátás a gyermek 20 hetes korától a jogszabályban meghatározott korig vehető igénybe.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) 42. § (4) bekezdése alapján a bölcsődei ellátás főszabály szerint a gyermek harmadik életévének betöltését követő nevelési év végéig (augusztus 31-ig) tart, így a gyermek a következő szeptemberben már óvodai nevelésben részesül.

Ugyanezen jogszabályi hely alapján azon gyermekek esetében, akik a nevelési év megkezdése után – azaz szeptember 1. és december 31. között – töltik be a 3. életévüket, a szülő írásbeli nyilatkozata alapján a gyermek a nevelési év végéig (a következő év augusztus 31-ig) a bölcsődében maradhat. Ez a szülői nyilatkozat biztosítja, hogy a gyermek ne kényszerüljön év közben intézményváltásra, hanem tiszta nevelési évet zárva, a megszokott kisgyermeknevelőivel és kortárs csoportjával fejezhesse be a bölcsődét, megalapozva a zökkenőmentes óvodai adaptációt. A bölcsődei jogviszony a szülő és az intézmény között létrejött írásbeli megállapodással jön létre, mely magában foglalja a személyi térítési díj megállapítását és a Házirend elfogadását is.

17.2. A gyermekcsoportok szervezése és az SNI / korai fejlesztésű ellátás jogszabályi háttere
A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 40. §-a, valamint a hatályos szakmai irányelvek alapján a gyermekcsoportok szervezésénél az alábbi kötelező létszámhatárokat és integrációs szabályokat alkalmazzuk:

- **Általános csoportlétszám:** Egy bölcsődei csoportban legfeljebb 12 gyermek nevelhető és gondozható. Amennyiben a csoportban valamennyi gyermek betöltötte a második életévét, a csoportlétszám legfeljebb 14 fő lehet.
- **Integrált ellátás 1 fő SNI / korai fejlesztésű gyermek esetén:** Amennyiben a bölcsődei csoportban 1 sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket nevelnek és gondoznak, a csoport létszáma legfeljebb 11 fő lehet.
- **Integrált ellátás 2 fő SNI / korai fejlesztésű gyermek esetén:** Amennyiben a bölcsődei csoportban 2 sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket nevelnek és gondoznak, a csoportlétszám legfeljebb 10 fő lehet. Egy bölcsődei csoportban integrált formában legfeljebb 2 sajátos nevelési igényű gyermek látható el.
- **Speciális csoportok korlátja:** Speciális bölcsődei csoportban – ahol kizárólag sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermekeket nevelnek és gondoznak – a csoportlétszám legfeljebb 6 fő lehet.
- **Rendkívüli jogszabályi rugalmasság évközi státuszváltozás esetén:** Ha a bölcsődei nevelési év közben állapítják meg a gyermek sajátos nevelési igényét, illetve korai fejlesztésre és gondozásra való jogosultságát, a rendeletben meghatározott csoportlétszám-korlát legfeljebb a bölcsődei nevelési év végéig (augusztus 31-ig) átléphető. Ez a méltányossági szabály garantálja, hogy a

diagnózis kézhezvétele után a gyermek ne veszítse el azonnal a helyét a már megszokott csoportjában, és az intézményegységnek legyen ideje felkészülni a következő nevelési év személyi és tárgyi átstrukturálására.

17.3. Bölcsődekóstolgtató családi délután – Az első kapcsolatfelvétel innovatív színtere

Az áprilisi beiratkozási napokon intézményünk megrendezi a „Bölcsődekóstolgtató” programot, amely a leendő bölcsődések és szüleik számára nyitott, kötetlen látogatási lehetőséget biztosít. Ez a kezdeményezés hidat képez a család és az intézmény között még a hivatalos jogviszony létrejötte előtt. A szülő és a gyermek kötelezettségek nélkül, játékos formában „ízlelheti meg” a bölcsődei miliőt. A család így nem egy ismeretlen, idegen világba adja be a jelentkezését, hanem egy olyan biztonságos, átlátható és hívogató környezetbe, amelyet már előzetesen, saját tapasztalatai alapján választott ki. Ez a családi délután kulcsfontosságú a koragyermekkori intervenció és adaptációs folyamatban, az alábbi pillérekre építve:

- **Az érzelmi biztonság megalapozása (a fa gyökérzete):** A Bölcsődekóstolgtató célja, hogy a kisgyermek még a hivatalos beszoktatás megkezdése előtt, a szülő abszolút fizikai és érzelmi közelségében, teljesen feszültségmentesen ismerkedhessen meg az új terekkel. Ez a felhőtlen és pozitív első élmény oldja a kezdeti szülői szorongást, csökkenti a későbbi szeparációs krízis esélyét, és elindítja a bizalmi híd kiépülését a család és a bölcsőde között.
- **Szenzoros és téri tájékozódás (a fa törzsének erősítése):** A délután folyamán a kicsik szabadon felfedezhetik a csoportszobák ingergazdag tárgyi környezetét, kipróbálhatják a mozgásélményt és érzékszervi tapasztalást nyújtó, puha sarok eszközeit, valamint birtokba vehetik a játszóudvart. A terek spontán belakása támogatja a gyermekek korai téri tájékozódását és a vizuális minták rögzítését, ami szilárd alapot ad az intézményi adaptációhoz.
- **Partneri együttműködés és az első interjú:** A szülők közvetlen formában megfigyelhetik a kisgyermeknevelők nevelési-gondozási módszereit, tájékozódhatnak a gyermeki érzékelés és észlelés fájára épülő szakmai programunkról, a napirendről és a Házirendről. A kisgyermeknevelőknek és az intézményegység-vezetőnek ezen a napon lehetőségük nyílik az első kötetlen szakmai beszélgetésekre (első interjú), ahol megismerhetik a gyermek, otthoni ritmusát, szokásait, egyéni szükségleteit és nevelési háttérét. Ez a közvetlen információ csere az egyéni bánásmód kialakításának elengedhetetlen feltétele.

18. Az igénylők és a személyes gondoskodást végző személyerő jogainak védelme

18.1. A gyermekek jogai és a pedagógiai elvrendszer

A bölcsődei ellátás során a *gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról* szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) előírásaival összhangban minden gyermeknek elidegeníthetetlen joga van a testi, kognitív, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító egészséges és biztonságos környezethez. A gyermekeket személyiségi jogaik teljes körű tiszteletben tartása, valamint egyéni képességeikhez és szükségleteikhez igazodó, differenciált nevelés és gondozás illeti meg.

Az intézményünkben érvényesülő nevelési elvek és korlátok gyakorlati alkalmazása:

- **A dicséret és a pozitív megerősítés eszközei:** Az intézmény szakmai szellemiségének alapja a pozitív nevelési szemlélet. A kisgyermeknevelők a mindennapok során kiemelt figyelmet fordítanak a szóbeli elismerésre, a megerősítő, érzelmi biztonságot nyújtó simogatásra, az ölelésre, valamint a gyermekek önbecsülését támogató visszajelzésekre. Az egyéni alkotások szülők számára jól látható, esztétikus kiállítása szintén a gyermekek sikerélményét és önkifejezését erősíti.
- **A nevelési korlátok és a csoportos együttlét szabályai:** A szabályok elfogadtatása és a konfliktusok kezelése során a kisgyermeknevelők kizárólag a korosztályi sajátosságoknak megfelelő, szeretetteljes szóbeli iránymutatást, valamint a határozott, de higgadt és megnyugtató tiltást alkalmazzák. Szükség esetén a gyermek belső feszültségének oldására a tevékenységből való gyengéd, segítő szándékú kiemelés alkalmazzuk, egy másik, megnyugtató és vonzó tevékenység (például a puha sarok vagy matató-babráló játékok) felajánlásával.
- **Szigorú tilalmak a gyermekek védelmében:** A kisgyermekek emberi méltóságának megőrzése érdekében az intézményben a gyermekre bármilyen jellegű fizikai vagy verbális bántalmazása, sarokba állítása, a csoportból való elszigetelése, megfélemlítése, megszegyenítése vagy az étel megvonása szigorúan tilos. Ezen elvek megszegése azonnali etikai, fegyelmi és jogi eljárást von maga után.

18.2. A szülők jogai és kötelezettségei

A bölcsőde a családi nevelés elsődlegességének tiszteletére épít, így biztosítja a szülők számára a kölcsönös partnerségen és bizalmon alapuló jogok gyakorlását, valamint meghatározza az együttműködéshez szükséges kötelezettségeket:

- **A szülők jogai:** A szülőnek (törvényes képviselőnek) joga van ahhoz, hogy részletesen megismerje az intézmény környezeti nevelésre épülő Szakmai Programját, valamint a Házirendet. Joga van továbbá ahhoz, hogy rendszeres, érdemi és elfogulatlan tájékoztatást kapjon gyermeke bölcsődei életéről, jólétéről és fejlődéséről az Üzenőfüzet, valamint a személyes konzultációk (fogadóóra, szülőcsoportos beszélgetés) alkalmával. A szülőnek a jogszabályi előírások alapján – külön kérésre – mindenkor biztosított a teljes körű iratbetekintési jog az intézményben vezetett saját szakmai anyagaikba.
- **A szülők kötelezettségei:** A szülő kötelessége, hogy a nevelési elvek egysége és a gyermek harmonikus fejlődése érdekében folyamatos, együttműködő kapcsolatot tartson fenn a „saját” kisgyermeknevelővel, és betartsa az intézmény Házirendjét. Köteles biztosítani a gyermek napközbeni ellátásához, gondozásához szükséges tiszta, az évszaknak és az időjárásnak megfelelő váltóruházatot, valamint egyéni tisztálkodási eszközöket. A szülő kötelezettséget vállal arra is, hogy a megállapított gyermekétkeztetési és egyéb személyi térítési díjakat a megadott határidőre pontosan megfizesse.

18.3. A kisgyermeknevelők és a bölcsődei dolgozók jogai és védelme

A KESZI Bölcsőde valamennyi szakdolgozója a hatályos jogszabályi előírások értelmében büntetőjogi szempontból **közfeladatot ellátó személynek** minősül. Ebből adódóan feladatok ellátása során kiemelt jogi védelem, valamint az emberi méltóság, a szakmai függetlenség és a teljes körű munkáltatói védelem illeti meg őket.

A bölcsődei dolgozóknak joguk van az alábbiakhoz:

- **Biztonságos munkakörnyezet:** Az egészséges, biztonságos és a szakszerű munkavégzéshez szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása a fenntartó és a vezetés részéről.
- **Szakmai tisztelet és partnerség:** Olyan munkakörnyezet, amelyben a szülők és a partnerek részéről megnyilvánul a kisgyermeknevelői hivatás és a pedagógusi kompetenciák elismerése és tisztelete.
- **Szakmai megújulás és továbbképzés:** Részvétel a kötelező és választható szakmai továbbképzéseken, szakmai napokon, amelyek biztosítják a naprakész módszertani tudás fenntartását és az egyéni szakmai életút előmenetelét.

19. Érdekvédelem, panaszjog és az Érdekképviseleti Fórum működése

Intézményünk kiemelt figyelmet fordít a gyermekek, a szülők, valamint a szolgáltatást végző szakemberek jogainak és kötelezettségeinek maradéktalan megtartására. A gyermekek napközbeni ellátása során felmerülő észrevételek, panaszok és szakmai kérdések rendezésére, valamint az átlátható és jogszerű működés biztosítására az intézményben önálló belső védelmi rendszer működik.

19.1. Az Érdekképviseleti Fórum jogállása és feladatai

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) 35–36. §-a alapján a bölcsődében kötelezően Érdekképviseleti Fórum működik. Az Érdekképviseleti Fórum a bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek jogainak, érdekeinek közvetlen megjelenítését és védelmét szolgálja. A Fórum a szülők (törvényes képviselők), az intézményi dolgozók, valamint a fenntartó önkormányzat delegált képviselőiből álló testület.

A KESZI Bölcsődében működő Érdekképviseleti Fórum konkrét működési elveit, a tagok megválasztásának rendjét a fenntartó által jóváhagyott *KESZI Bölcsőde Érdekképviseleti Fórum Szabályzata* rögzíti.

A Fórum legfőbb jogkörei és feladatai:

- **Véleményezési és egyetértési jog:** Az Érdekképviseleti Fórum, kötelező egyetértési jogot gyakorol az intézményi Házirend jóváhagyásánál és módosításánál.
- **Panaszok kivizsgálása:** Megvizsgálja a hozzá, illetve az intézményegység-vezetőhöz benyújtott, az ellátást érintő kifogásokat és panaszokat.
- **Intézkedések kezdeményezése:** Amennyiben a jogsértés vagy kötelezettségszegés ténye beigazolódik, a Fórum, döntést hoz, vagy hivatalos intézkedést kezdeményezhet a Fenntartónál (Körösladány Város Önkormányzata), a törvényességi és szakmai felügyeletet ellátó Békés Vármegyei Kormányhivatalnál, illetve egyéb illetékes szakmai szerveknél.

19.2. A panaszjog gyakorlásának hivatalos eljárásrendje

A gyermek szülője, törvényes képviselője, valamint a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviseleti szervek panasszal élhetnek az intézményegység-vezetőnél vagy közvetlenül az Érdekképviseleti Fórumnál az alábbi esetekben:

- A bölcsődei nevelést-gondozást, az étkeztetést vagy az alapellátást érintő szakmai és gyakorlati kifogások esetén;
- A gyermeki jogok bármilyen jellegű sérülése esetén;
- Az intézmény dolgozóinak igazolható kötelezettségszegése vagy etikátlan magatartása ellen;
- A jogszabályban biztosított iratbetekintési jog (Gyvt. 136/A. §) megtagadása esetén.

A panaszkezelés határideje és jogorvoslati lehetőségek:

- **Kötelező kivizsgálási határidő:** Az intézményegység-vezető, illetve az Érdekképviseleti Fórum a hozzá írásban benyújtott panaszt a beérkezéstől számított – a Gyvt. 36. § (2) bekezdésében előírt – **15 napon belül** köteles teljeskörűen kivizsgálni, és a vizsgálat eredményéről a szülőt (panaszost) írásban értesíteni.
- **Külső jogorvoslat kezdeményezése:** Amennyiben az intézményegység vezető a Fórum a 15 napos határidőn belül nem küld írásos értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a szülő a megtett belső intézkedéssel, döntéssel nem ért egyet, úgy közvetlenül az intézmény Fenntartójához (Körösladány Város Önkormányzatához) vagy a területileg illetékes **Integrált Jogvédelmi Szolgálat (IJSZ)** gyermekjogi képviselőjéhez fordulhat jogorvoslatért.
- **Nyilvánosság biztosítása:** A szülők pontos és naprakész tájékoztatása érdekében a panaszjog gyakorlásának módja, az Érdekképviseleti Fórum tagjainak névsora, valamint a területileg illetékes gyermekjogi képviselő neve, telefonszáma és közvetlen elérhetősége a bölcsőde szülői átadóhelyiségében, jól látható módon, állandó jelleggel ki van függesztve.

19.3. A területileg illetékes gyermekjogi képviselő elérhetőségei

A KESZI Bölcsőde ellátási területén a gyermekek jogainak védelmét az intézménytől független, az [Integrált Jogvédelmi Szolgálat \(IJSZ\)](#) kötelékébe tartozó gyermekjogi képviselő látja el:

- **Név:** Vetési Csilla (gyermekjogi képviselő)
- **Regionális iroda / Postacím:** 5600 Békéscsaba, Degre út 59. (Gyöngyház Integrált Szociális és Gyermekvédelmi Központ bázisán)
- **Telefonszám:** +36 20 489 9626
- **Hivatalos e-mail cím:** csilla.vetesi@ijsz.bm.gov.hu
- **Országos, ingyenesen hívható zöldszám:** +36 80 620 055

- **Személyes fogadóóra helye és ideje:** Minden hónap második csütörtökén, 13:00 és 15:00 óra között az intézmény békéscsabai székhelyén (indokolt esetben előzetes telefonos vagy e-mailben történő egyeztetés alapján egyedi időpontban és helyszínen is kérhető).

20. Képzés, továbbképzés, az egyéni szakmai fejlődés biztosítása

A KESZI Bölcsőde kiemelt hangsúlyt fektet a szakmai munka magas minőségére, amelyet a munkatársak folyamatos önképzésével és szervezett továbbképzésével biztosít. A 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet előírásai alapján a szakképzett dolgozók **4 éves továbbképzési ciklusokban** kötelesek szakmai képzéseken részt venni és a jogszabályban meghatározott kreditpontokat gyűjteni. Ez a kötelezettség felsőfokú (pedagógus) végzettség esetén **80 kreditpont**, egyéb szakirányú szakképesítésnél **60 kreditpont** teljesítését írja elő.

A 25/2017. (X. 18.) EMMI rendelet alapján az intézményvezető és a szakmai vezetők (intézményegység-vezető) kötelező alap- és mester vezetőképzésben, valamint 4 évente megújító képzésben részesülnek. Az intézmény a szakmai megújulás és a naprakész módszertani elvek érvényesítése érdekében a fenntartó által jóváhagyott, éves gördülő Továbbképzési Terv alapján működik.

21. Intézményi dokumentáció vezetése

21.1. Az Intézményegység-vezető) által vezetett dokumentumok

A dolgozókra vonatkozó munkaügyi és egészségügyi dokumentáció:

- Egészségügyi kiskönyvek, nyilatkozatok és vizsgálati adatok: A munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról szóló jogszabályok alapján vezetett naprakész nyilvántartás.
- Beutalás munkaköri alkalmassági vizsgálatra: Az időszakos, kötelező üzemorvosi felülvizsgálatok nyomon követése és koordinálása.
- KIRA és személyi anyagok elektronikus és papíralapú nyilvántartása: A központosított illetményszámfejtési rendszerhez (KIRA) kapcsolódóan az intézményegység-vezető rögzíti és naprakészen kezeli a dolgozók munkaügyi törzsadatait, a besorolási fokozatokat, a jogviszony-

változásokat és a havi számfejtési adatokat. Ezzel párhuzamosan vezeti a dolgozók papíralapú személyi anyagait és a hatályos erkölcsi bizonyítványok gyűjteményét.

- Büntetőjogi nyilatkozatok: A dolgozók kötelező, törvényi nyilatkozata arról, hogy nem folyik ellenük a Gyermekvédelmi törvény (Gyvt. 15. § (8) bek.) szerinti, foglalkoztatást kizáró okot jelentő eljárás.
- Továbbképzési terv és egyéni nyilvántartó lapok: A 4 éves képzési ciklusok, a kötelező kreditek (80, illetve 60 pont) és a megszerzett tanúsítványok személyre szabott nyilvántartása.
- Munkaidő-nyilvántartás: A dolgozók havi jelenléti ívei, a szabadságok kiadása, valamint a kisgyermeknevelők jogszabályszerű, a csoportok napirendjéhez igazodó lépcsőzetes műszakbeosztása.

Intézményi alap- és szabályzatdokumentáció:

- Szakmai Program: Az intézmény pedagógiai hitvallását rögzítő, a környezeti nevelésre és a gyermeki érzékelés és észlelés fájára épülő alapidokumentum.
- Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ): A bölcsődei feladatellátásra vonatkozó specifikus mellékletek és függelékek rendszere.
- Házi rend: A bölcsődei együttélés szabályait rögzítő, a szülők számára kötelező érvényű belső szabályrendszer.
- Éves Munkaterv és szakmai munkatervi beszámolók.
- Munkaköri leírások gyűjteménye: Valamennyi munkakörre egyedileg meghatározott feladat- és felelősségrendszer.
- Leltárnyilvántartás: A kis- és nagy értékű intézményi eszközök vagyonkezelési, beszerzési és selejtezési dokumentációja.
- Belső gyermek-elsősegélynyújtási és balesetvédelmi eljárásrend.

Az ellátott gyermekekre vonatkozó hatósági és pénzügyi nyilvántartások:

- Hivatalos felvételi és mulasztási nyilvántartás: Az országos szolgáltatói nyilvántartás alapján vezetett intézményi törzskönyv.
- Írásbeli megállapodások: A bölcsődei ellátás igénybevételeéről szóló, a szülővel kötött kétoldalú szerződések (Gyvt. 32. § (4) bek.).
- Szülői nyilatkozat a tájékoztatás megtörténtéről: Annak írásos igazolása, hogy a szülő megismerte a Házirendet, a Szakmai Programot és a panaszjog belső fórumait.
- Szülői nyilatkozat a 3. életévét betöltött gyermek bölcsődében maradásáról: A szeptember-december között született gyermekek esetében a következő év augusztus 31-ig tartó ellátás jogalapja.
- Szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartás (KENYSZI): A jogszabályban előírt, TAJ-alapú elektronikus adatszolgáltatási rendszer, amelyben a gyermekek napi szintű tényleges jelenlétének online jelentése történik. Ez a nyilvántartás képezi az állami normatívák és a központi költségvetési támogatások jogszerű elszámolásának kötelező alapját.
- Látogatási és jelenléti ívek: A gyermekek napi jelenlétének vagy távollétének papíralapú, kötelező dokumentálása (a 328/2011. Korm. rendelet 2. melléklete szerint).
- Gyermekétkeztetés igénybevételeének dokumentálása: A napi étkezési létszámjelentések és rendelések adminisztrációja (a 328/2011. Korm. rendelet 4. melléklete szerint).
- Jövedelemnyilatkozatok és a személyi térítési díj megállapításának dokumentumai: A szülők által benyújtott igazolások a gondozási és étkezési díjak törvényes kiszámításához (5. sz. melléklet).
- Ingyenes étkezésre való jogosultság igazolásai: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményről szóló határozatok, valamint a Gyvt. 21/B. § (1) bek. a) pontja szerinti kötelező szülői nyilatkozatok (3. számú melléklet).
- Nyilatkozat a szünidei gyermekétkeztetés igénybevételeéhez (Gyvt. 21/C. §).
- Havi statisztikai jelentések: Az intézményi kapacitáskihasználtság és férőhely-százalék belső kimutatásai.

- KSH bölcsődei kérdőívek és online adatszolgáltatások.
- Heti étrendek: Az ételmezésvezetővel közösen összeállított, a bölcsődeorvos és az intézményegység-vezető által szakmailag ellenjegyzett étlapok.
- Egészségügyi nyilvántartások: A fertőző megbetegedésekről és a tetvességi szűrésekről vezetett belső naplók.

21.2. A kisgyermeknevelők által vezetett szakmai dokumentumok

- Törzslap: A legfontosabb egyéni szakmai okmány. Tartalmazza a gyermek és a szülők személyes adatait, a védőnői státuszlap alapján a bölcsődeorvos által kitöltött részletes anamnézist, a felvételi státuszt, az orvosi és kisgyermeknevelői bejegyzéseket, valamint a gyermek fejlődését nyomon követő, 3 havonta kötelező státuszrögzítéseket.
- Beszoktatási lap: A törzslap kötelező betétlapja, amely a szülővel történő, fokozatos beszoktatási időszak (10–14 nap) mindennapos történéseit, a gyermek reakcióit és a leválás folyamatát dokumentálja.
- Családlátogatási jegyzőkönyv: A beszoktatást megelőző otthoni látogatás során nyert – szakmai szempontok alapján rögzített – tapasztalatok, szokások és családi háttér leírása.
- Csoportnapló: A csoportban dolgozó két kisgyermeknevelő által naponta kötelezően vezetett dokumentum. Tartalmazza a csoport napi eseményeit, a nevelési-gondozási folyamatokat, a kezdeményezett és spontán tevékenységeket (játék, mozgás, alkotás, zenei nevelés), a hiányzókat, valamint a gyermekcsoport kollektív dinamikáját.
- Gyermekfejlődési napló: A gyermeki fejlődés egyéni, strukturált nyomon követésének hivatalos dokumentuma. A csecsemők fejlődését havonta egy alkalommal, a kisgyermekek fejlődését negyedévente (3 havonta) írásban rögzíti a „saját” kisgyermeknevelő. Rendkívüli esemény, látványos fejlődési ugrás vagy stagnálás esetén azonnali, soron kívüli feljegyzés készül.
- Egyéni nevelési-gondozási terv (SNI / korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek esetén): A sajátos nevelési igényű vagy korai fejlesztésre jogosult gyermekek esetében vezetett egyéni napló. Tartalmazza a szakértői bizottság szakvéleményének kivonatát, a külső fejlesztő szakemberekkel (pl. utazó gyógypedagógussal) egyeztetett egyéni nevelési célkitűzéseket és a terápiás alkalmak látogatási igazolásait.

- **Üzenőfüzet:** Kétirányú írásos kommunikációs eszköz a szülő és a „saját” kisgyermeknevelő között. A szülő bejegyzi a gyermek otthoni szokásait, életritmusát, míg a kisgyermeknevelő rögzíti a nap fontos eseményeit, a gyermek közérzetét, valamint a háromhavonta elkészített részletes szakmai jellemzéseket.

- **Gyermekbaleseti jegyzőkönyv és nyilvántartás:** Az intézményi elsősegélynyújtási eljárásrend alapján, a bölcsődében történő legkisebb sérülés vagy rosszullet esetén is kötelezően kitöltendő, a szülővel és a tanúsítvánnyal rendelkező elsősegélynyújtó dolgozóval aláíratott hivatalos nyomtatvány.

22. A fejlődés jellemzői a bölcsődéskor végére

A bölcsődéskor végére a kisgyermekek többsége a természetes érési folyamatok és a támogató intézményi környezet hatására eléri az óvodai élet megkezdéséhez szükséges szintet:

- **Érzelmi stabilitás:** Érzelmileg kiegyensúlyozottak, bizalommal fordulnak a felnőttek felé, és biztonságosan elviselik a szülő (édesanya, édesapa) időszakos távollétét.
- **Éntudat és testkép:** Kialakult, pozitív éntudattal és énképpel rendelkeznek, saját magukat önálló személyként élik meg, valamint magabiztosan ismerik és megnevezik főbb testrészeiket.
- **Személyes autonómia:** Számos mindennapi területen önállóak; koruknak megfelelően ügyesen étkeznek evőeszközzel, önállóan mosnak kezet, és aktívan, együttműködően vesznek részt az öltözködésben (segítséggel).
- **Nagymozgás és finommanipuláció:** Mozgásuk összerendezett, harmonikus és biztonságos (magabiztosan futnak, egyensúlyoznak, szökdelnek), finommotorikus készségeik és kézügyességük a mindennapi tevékenységek során koordinált.
- **Kommunikáció és kifejezőkészség:** Beszédük segítségével egyértelműen kifejezik szükségleteiket, vágyaikat, emellett örömmel idéznek fel és ismételnék rövid mondókákat, dalokat és meserészleteket.
- **Társas integráció és szobatisztaság:** Képesek a korosztályuknak megfelelő társas együttműködésre, elfogadják és követik a csoport alapvető szabályait, valamint a biológiai érés függvényében többségében megbízhatóan szobatiszták.

23. A helyi program nyilvánossága, megismerése és záró rendelkezések

A KESZI Bölcsőde jelen Szakmai Programja az intézmény jogszerű és szakmailag megalapozott nevelő-gondozó munkájának alapidokumentuma. A programban megfogalmazott elvek, szakmai feladatok és belső eljárásrendek betartása az intézmény valamennyi munkatársa számára kötelező érvényű.

- **Hatálybalépés:** Jelen Szakmai Program a Fenntartó (Körösladány Város Önkormányzata) jóváhagyásának napjával lép hatályba, és határozatlan időre szól.
- **Nyilvánosság:** A Szakmai Program egy-egy nyomtatott példánya állandó jelleggel megtekinthető az intézményegység-vezetői irodában, valamint a szülői átadóhelyiségekben. Kivonata és főbb pillérei elérhetők az intézmény hivatalos digitális felületein a szülők tájékoztatása érdekében.
- **Felülvizsgálat és módosítás jogszabályváltozás esetén:** A Szakmai Program felülvizsgálata **jogszabályváltozás esetén kötelező jelleggel, soron kívül történik**, biztosítva a mindenkori jogszabályi megfelelést. Felülvizsgálatra kerül sor továbbá belső intézményi struktúraváltás, vagy a nevelőtestület szakmai kezdeményezése alapján is. A módosítások érvénybelépéséhez a nevelőtestület szakmai támogatása, valamint a Fenntartó kifejezett, írásbeli jóváhagyása szükséges.

Aláíró lap és jóváhagyási záradék

Készítette és szakmailag képviseli:

.....

Intézményegység vezető

Körösladány, 2026.

A nevelőtestület részéről elfogadta és támogatja:

Jelen Szakmai Programot a KESZI Bölcsőde szakmai közössége (kisgyermeknevelő pedagógusok és bölcsődei dajkák) megismerte, az abban foglalt nevelési-gondozási elvekkel egyetért, és azokat a mindennapi munka során kötelezően alkalmazza.

Név	Munkakör	Aláírás
.....	kisgyermeknevelő	
.....	kisgyermeknevelő	

.....	kisgyermeknevelő	
.....	kisgyermeknevelő	
.....	kisgyermeknevelő	
.....	kisgyermeknevelő	
.....	bölcsődei dajka	
.....	bölcsődei dajka	

24. Mellékletek:

1. Házirend
2. Megállapodás
3. Tájékoztatás